

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ
«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»**

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ
«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Την 16/3/2011, ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κ. Ιωάννης Ραγκούσης απέστειλε προς γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) το Σχέδιο Νόμου «**Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση**».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από την κα **Ζωή Λαναρά**, την κα **Σοφία Δροσοπούλου** και τους κ.κ. **Νικόλαο Σκορίνη**, **Γεώργιο Τσατήρη**, **Βασίλειο Ξενάκη** και **Ιωάννη Σωτηρίου**.

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. **Ν. Σκορίνης**. Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας μετείχαν ως εμπειρογνώμονες η κα **Μίνα Ζούλοβιτς** και οι κ.κ. **Φώτης Μαραγκός** και **Ευάγγελος Μπουντάλης**. Από πλευράς Ο.Κ.Ε. μετείχε η επιστημονική σύμβουλος **Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη**, η οποία είχε τον επιστημονικό συντονισμό της Ομάδας. Ερευνητική στήριξη παρείχε από πλευράς Ο.Κ.Ε. η κα **Κωνσταντίνα Ρεμπεστέκου**.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της στις 18 Απριλίου 2011.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της **25^{ης} Νοεμβρίου 2011**, διατύπωσε την υπ' αριθ. **258** Γνώμη της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Η παρούσα Γνώμη της Ο.Κ.Ε. αποτελείται από τρία Κεφάλαια.

Στο Κεφάλαιο Α' παρουσιάζονται συνοπτικά οι διατάξεις του Σχεδίου Νόμου (Σχ/Ν), το οποίο αποτελεί νόμο πλαίσιο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, καθώς με αυτό επιδιώκεται η δημιουργία των κανονιστικών προϋποθέσεων και της θεσμικής υποδοχής για την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε όλο το εύρος του δημόσιου τομέα.

Στο Κεφάλαιο Β' παρουσιάζεται η γενική αξιολόγηση επί του Σχ/Ν. Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι το Σχ/Ν κινείται σε θετική κατεύθυνση, καθώς θα καλύψει θεσμικά ένα μεγάλο εύρος διαδικασιών και νέων τεχνικών εφαρμογών που είναι απολύτως απαραίτητες για την υλοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Παράλληλα, μέσω της εφαρμογής του νόμου αναμένεται, πέρα από τη διευκόλυνση των πολιτών στις συναλλαγές τους με το δημόσιο, ο περιορισμός της γραφειοκρατίας και η ενίσχυση της διαφάνειας και των μηχανισμών δημόσιας διαβούλευσης και ηλεκτρονικής δημοκρατίας. Βασική θέση της Ο.Κ.Ε. είναι ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση δεν αποτελεί μία μεμονωμένη διαδικασία με σαφή όρια, αλλά μια νέα λογική πολιτικής πληροφόρησης και συνδιαλλαγών με τους πολίτες.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε., και όσον αφορά τις πρόσθετες ρυθμίσεις των Κεφαλαίων Θ' και Ι' του Σχ/Ν, οι οποίες συμπεριελήφθησαν στο Σχ/Ν μετά το τέλος της διαβούλευσης, οφείλει να σημειώσει ότι και οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις έπρεπε να τύχουν της απαραίτητης διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς προτού συμπεριληφθούν στο υπό ψήφιση Σχ/Ν.

Όσον αφορά τα επιμέρους άρθρα η Ο.Κ.Ε. παρατηρεί τα εξής:

α) Το Σχ/Ν διαπνέεται από έναν σχετικό συγκεντρωτισμό που έρχεται σε αντίθεση με τη φιλοσοφία του «Καλλικράτη», όπου προβλέπονται πολλοί θεσμοί ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (βλ. ΔΙΑΥΓΕΙΑ, δημιουργία ιστοτόπων στους Δήμους και τις Περιφέρειες κ.λπ.). Η επικρατούσα τάση στα Κράτη της

Ε.Ε. είναι η ύπαρξη ενός κεντρικού συντονιστικού φορέα και η αποκέντρωση σχετικών αρμοδιοτήτων στους ΟΤΑ.

β) Ορισμένες από τις διατάξεις του Σχ/Ν είναι ασαφείς και ενδέχεται να προκαλέσουν παρερμηνείες κατά την πρακτική εφαρμογή τους. Σε πολλά σημεία του θα έπρεπε να ήταν περισσότερο συγκεκριμένο και θα έπρεπε να αποφευχθούν διαδικασίες οι οποίες είτε έρχονται σε αντίφαση μεταξύ τους, είτε προσθέτουν διαδικαστικά βάρη χωρίς προφανή λόγο.

γ) Η έλλειψη τεχνικών υποδομών και ειδικευμένου προσωπικού από τους εμπλεκόμενους στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση φορείς μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στην επιτυχή εφαρμογή της όλης προσπάθειας.

δ) Απαιτείται εκτεταμένη και αναλυτική ενημέρωση του πολίτη για την ασφάλεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ώστε να πεισθεί ο τελευταίος και να δείξει εμπιστοσύνη στην ηλεκτρονική εξυπηρέτηση, ενώ ειδική μέριμνα θα πρέπει να ληφθεί για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τα άτομα τρίτης ηλικίας, καθώς καμία κοινωνική ομάδα δεν πρέπει να μείνει στο περιθώριο της νέας εποχής.

ε) Απαιτείται να γίνει περισσότερο εμφανής η πρόθεση για μια συνολική «ψηφιακή» πολιτική (στο δημόσιο και στους ΟΤΑ) και ότι δεν δημιουργούνται αποσπασματικές υποδομές με περιορισμένα όρια χρήσης και ασυνέχειες. Απαραίτητη είναι, επίσης, η ενιαία ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

Το Κεφάλαιο Γ' περιλαμβάνει τις κατ' άρθρον παρατηρήσεις. Η Ο.Κ.Ε. μεταξύ άλλων:

- Θεωρεί ότι θα πρέπει να προστεθεί στις γενικές αρχές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η αρχή της ισότητας.

- Κρίνει ότι θα πρέπει να γίνει ρητή αναφορά της υποχρέωσης τα προσωπικά δεδομένα να είναι ακριβή και να υποβάλλονται σε συνεχή ενημέρωση.

- Επισημαίνει ότι θα πρέπει να καθοριστούν όχι μόνον τα σχετικά με την παροχή συγκατάθεσης για τη χρήση των προσωπικών δεδομένων σε

μελλοντικές συναλλαγές, ή για στατιστικούς, ή άλλους σκοπούς, αλλά και τα σχετικά με την άρση της.

- Θεωρεί ότι η ρύθμιση, η οποία αναφέρεται στις προϋποθέσεις εξίσωσης του κύρους των διοικητικών πράξεων που εκδίδονται με ηλεκτρονικά μέσα με τα έγγραφα που φέρουν υπογραφή και σφραγίδα, θα πρέπει να αναδιατυπωθεί με σαφήνεια.

- Θεωρεί αναγκαίο τον καθορισμό του απαραίτητου επίπεδου ασφαλείας ανά κατηγορία, «φύση» και σκοπό του διακινούμενου εγγράφου ή της πληροφορίας.

- Όσον αφορά τη δημιουργία νέων Γενικών Διευθύνσεων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε κάθε Υπουργείο, προτείνεται, εφόσον υπάρχει ήδη η Υπηρεσία Ανάπτυξης Πληροφορικής στο ΥΠΕΣΑΗΔ, να δοθεί απλά η αρμοδιότητα συντονισμού σε υφιστάμενες Γενικές Διευθύνσεις, στις οποίες θα μπορούσαν να υπαχθούν οι Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Στο τέλος της Γνώμης παρατίθενται τα εξής Παραρτήματα:

Παράρτημα I: Υφιστάμενο Κανονιστικό Πλαίσιο για την Ηλεκτρονική Επικοινωνία με το Δημόσιο

Παράρτημα II: Καταγραφή προόδου Χωρών της ΕΕ στον τομέα της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το Σχέδιο Νόμου (Σχ/Ν) με τίτλο «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση» περιλαμβάνει 37 άρθρα κατανεμημένα σε 8 Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο 1 έχει τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής του Νόμου» και περιλαμβάνει τα άρθρα 1 και 2.

Το άρθρο 1 περιγράφει το σκοπό του Νόμου που είναι η κατοχύρωση του δικαιώματος για επικοινωνία και συναλλαγές με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) τόσο στα φυσικά πρόσωπα, όσο και στα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ).

Το άρθρο 2 αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου που καλύπτει τη δράση των φορέων του δημόσιου τομέα.

Το Κεφάλαιο 2 έχει τίτλο «Ορισμοί» και περιλαμβάνει το άρθρο 3. Με το άρθρο αυτό προσδιορίζονται εννοιολογικά οι απαραίτητοι ορισμοί που αναφέρονται στις ρυθμίσεις των επί μέρους άρθρων του Σχ/Ν.

Το Κεφάλαιο 3 έχει τίτλο «Γενικές Αρχές και Πληροφορίες – Υποχρεώσεις των Φορέων του Δημόσιου Τομέα» και περιλαμβάνει τα άρθρα 4-6.

Στο άρθρο 4 διατυπώνονται οι βασικές αρχές που διέπουν τη χρήση ΤΠΕ και την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης από φορείς του δημόσιου τομέα.

Με το άρθρο 5 θεσπίζεται η υποχρέωση δημιουργίας και διατήρησης δικτυακού τόπου για κάθε φορέα του δημόσιου τομέα, με τη χρήση των κατάλληλων εφαρμογών. Κατοχυρώνεται, επίσης, ο ελεύθερος και χωρίς περιορισμούς πρόσβασης χαρακτήρας των δικτυακών τόπων που δημιουργούνται και τηρούνται από τους φορείς.

Με το άρθρο 6 καθιερώνεται η υποχρέωση των φορέων δημόσιου τομέα όχι μόνο να δημοσιοποιούν, αλλά και να καθιστούν προσιτές, ιδίως στους

δικτυακούς τόπους τους, τις πληροφορίες που τους αφορούν ή διαθέτουν και ιδιαίτερα τη βασική νομοθεσία που αναφέρεται στα εκάστοτε πεδία αρμοδιότητας ή δραστηριότητάς τους, καθώς και πληροφορίες για τις υπηρεσίες και συναλλαγές.

Το Κεφάλαιο 4 έχει τίτλο «Δικαιώματα των Προσώπων» και περιλαμβάνει τα άρθρα 7-11.

Στο άρθρο 7 κατοχυρώνονται οι γενικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων και επιχειρείται ενίσχυση του επιπέδου της προστασίας προσωπικών δεδομένων που παρέχεται στους χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Με τις διατάξεις του άρθρου 8 αναγνωρίζονται τα δικαιώματα των προσώπων σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ειδικά για σκοπούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Με το άρθρο 9 καθιερώνεται η προσαρμογή των διατάξεων που αφορούν το δικαίωμα πρόσβασης στη διοικητική πληροφόρηση στο περιβάλλον και τις απαιτήσεις της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Με το άρθρο 10 κατοχυρώνονται τα δικαιώματα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και χρήσης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Συγκεκριμένα, κατοχυρώνεται το δικαίωμα των φυσικών προσώπων και των ΝΠΙΔ να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ, υπό την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων έτσι ώστε να συνάδει με την προάσπιση τυχόν ειδικών εννόμων συμφερόντων.

Στο άρθρο 11 θεσπίζεται η δυνατότητα συμμετοχής των προσώπων, φυσικών και νομικών, που επικοινωνούν ή συναλλάσσονται με φορείς του δημόσιου τομέα στη διαμόρφωση του πλαισίου βάσει του οποίου λειτουργούν ως διοικητικές μονάδες και παρέχουν τις υπηρεσίες τους, ιδίως όταν οι τελευταίες παρέχονται με χρήση ΤΠΕ.

Το Κεφάλαιο 5 έχει τίτλο «Ηλεκτρονικές Διοικητικές Πράξεις και Ηλεκτρονικά Δημόσια Έγγραφα» και περιλαμβάνει τα άρθρα 12-20.

Το άρθρο 12 αναφέρεται στην έκδοση ηλεκτρονικών διοικητικών πράξεων. Ειδικότερα, επιτρέπει τη σύνταξη και τήρηση εγγράφων κάθε είδους, καθώς και τη διακίνηση, διαβίβαση, κοινοποίηση και ανακοίνωσή τους μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα ή μεταξύ αυτών και των φυσικών προσώπων και ΝΠΙΔ και την έκδοση διοικητικών πράξεων με ηλεκτρονικό τρόπο/χρήση ΤΠΕ.

Με το άρθρο 13 εισάγεται η ηλεκτρονική υπογραφή των οργάνων του δημόσιου τομέα, στο πλαίσιο της επικοινωνίας τους με φυσικά πρόσωπα και ΝΠΙΔ.

Με τις διατάξεις του άρθρου 14 ρυθμίζονται ζητήματα νομικής ισχύος των ηλεκτρονικών αντιγράφων. Ορίζεται ότι τα αντίγραφα εγγράφων που παράγονται με ΤΠΕ έχουν, υπό προϋποθέσεις, ισχύ ακριβούς αντιγράφου.

Με τα άρθρα 15 και 16 ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες της τήρησης ηλεκτρονικών αρχείων και ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου.

Με το άρθρο 17 καθορίζεται το νομικό πλαίσιο που διέπει την ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα. Παρέχεται η δυνατότητα στους φορείς να διακινούν ή να ανταλλάσσουν ηλεκτρονικά έγγραφα στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί, υπό την προϋπόθεση της τήρησης των όρων ασφαλείας.

Με το άρθρο 18 προβλέπεται ότι η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η εκπλήρωση αιτημάτων που υποβάλλονται μπορεί να γίνεται με πλήρως αυτοματοποιημένο τρόπο με την υποστήριξη ΤΠΕ και αποσαφηνίζεται η νομική ισχύς των πράξεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά.

Με το άρθρο 19 εισάγονται ρυθμίσεις για κοινή χρήση και αξιοποίηση υποδομών, ΤΠΕ και δεδομένων από φορείς του δημόσιου τομέα.

Το άρθρο 20 έχει ως αντικείμενο τη ρύθμιση ζητημάτων που σχετίζονται με τη στατιστική επεξεργασία δεδομένων.

Το Κεφάλαιο 6 έχει τίτλο «Ηλεκτρονικές Συναλλαγές με τους Φορείς του Δημόσιου Τομέα» και περιλαμβάνει τα άρθρα 21-28.

Στο άρθρο 21 ρυθμίζεται η επικοινωνία φορέων του δημόσιου τομέα με φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Συγκεκριμένα, ορίζεται η με ηλεκτρονικό τρόπο διαβίβαση της αίτησης ή συγκατάθεσης και της ανάκλησής της για χρήση ηλεκτρονικού τρόπου επικοινωνίας και παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων για την ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας.

Με το άρθρο 22 ρυθμίζεται ειδικά η διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και φυσικών προσώπων ή/και ΝΠΙΔ.

Το άρθρο 23 ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων, δηλώσεων και δικαιολογητικών.

Με το άρθρο 24 εισάγονται ρυθμίσεις για τον προσδιορισμό του χρόνου παραλαβής καθώς και τον υπολογισμό προθεσμιών κατάθεσης εγγράφων προς τους φορείς δημόσιου τομέα.

Με το άρθρο 25 παρέχεται στους φορείς του δημόσιου τομέα η δυνατότητα να γνωστοποιούν ή να κοινοποιούν έγγραφα σε φυσικά πρόσωπα ή ΝΠΙΔ με ηλεκτρονικό τρόπο και προσδιορίζονται οι ιδιότητες του συστήματος γνωστοποίησης ή και κοινοποίησης.

Με το άρθρο 26 εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν στη διενέργεια ηλεκτρονικών οικονομικών συναλλαγών.

Με τις ρυθμίσεις του άρθρου 27 αποσαφηνίζονται ζητήματα σχετικά με τις πληροφορίες και τον υπολογισμό του χρόνου καταβολής στις ηλεκτρονικές οικονομικές συναλλαγές.

Με το άρθρο 28 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την καταβολή οφειλών των Φορέων του Δημόσιου Τομέα προς φυσικά πρόσωπα και ΝΠΙΔ με ηλεκτρονικό τρόπο.

Το Κεφάλαιο 7 έχει τίτλο «Επιβεβαίωση Ταυτότητας (Αυθεντικοποίηση) για τη χρήση υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης» και περιλαμβάνει τα άρθρα 29-33.

Με το άρθρο 29 προσδιορίζονται οι περιπτώσεις ηλεκτρονικής επικοινωνίας που δεν προαπαιτούν ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των χρηστών.

Με το άρθρο 30 προσδιορίζονται οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες η ταυτοποίηση και επιβεβαίωση της ταυτότητας (αυθεντικοποίηση) των φυσικών προσώπων και ΝΠΙΔ που επικοινωνούν με φορείς του δημόσιου τομέα είναι υποχρεωτική.

Με το άρθρο 31 του Σχ/Ν ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις εγγραφής σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Το άρθρο 32 έχει ως ρυθμιστικό αντικείμενο την έκδοση αναγνωριστικών - διαπιστευτηρίων και τη διαδικασία επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Με το άρθρο 33 ρυθμίζονται τα ζητήματα τήρησης και αποθήκευσης των αναγνωριστικών.

Το Κεφάλαιο 8 έχει τίτλο «Όργανα Εφαρμογής του Νόμου» και περιλαμβάνει τα άρθρα 34-37.

Με το άρθρο 34 καθιερώνεται η σύσταση σε κάθε Υπουργείο Γενικών Διευθύνσεων Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και ρυθμίζεται η οργανωτική διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των Γενικών αυτών Διευθύνσεων.

Το άρθρο 35 ρυθμίζει τη συγκρότηση και το έργο της Διυπουργικής Επιτροπής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Με το άρθρο 36 ρυθμίζεται η σύσταση Ομάδων Διοίκησης Έργου σε κάθε φορέα του Δημόσιου Τομέα και προβλέπεται το αντικείμενό τους.

Τέλος, με το άρθρο 37 τροποποιούνται οι ισχύουσες ρυθμίσεις σχετικά με τις αρμοδιότητες του Τεχνικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το συγκεκριμένο Σχ/Ν, το οποίο απεστάλη στην Ο.Κ.Ε. προς γνωμοδότηση, αποτελεί Νόμο πλαίσιο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Η Ο.Κ.Ε. καταρχήν θεωρεί ότι αποτελεί μια πολύ σημαντική νομοθετική πρωτοβουλία που θα συμβάλει σημαντικά στην αναδιοργάνωση της δημόσιας διοίκησης με στόχο την αυτοματοποίηση των διαδικασιών και των συναλλαγών της. Εξάλλου, ο νόμος αυτός ήταν από καιρό αναγκαίος προκειμένου να αποτελέσει την ομπρέλα κάτω από την οποία θα ενταχθούν υφιστάμενα ειδικότερα νομοθετήματα, καθώς και έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που έχουν ήδη υλοποιηθεί ή είναι υπό εκπόνηση. Είναι γνωστό ότι η εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα συνεισφέρει όχι μόνο στη διευκόλυνση του πολίτη αλλά και στη μείωση της γραφειοκρατίας στη χώρα μας.

Οι πλέον σημαντικές ρυθμίσεις που περιλαμβάνει το Σχ/Ν αναφορικά με τον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι οι ακόλουθες:

α) Παρέχει τους βασικούς ορισμούς για νέες «έννοιες» που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τεχνολογικές εφαρμογές ή καινοτόμες διαδικασίες και οργανωτικά μέσα (π.χ. αρχή πιστοποίησης, ηλεκτρονικό έγγραφο, ηλεκτρονική ταυτότητα, ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, χρονοσήμανση κλπ). Χωρίς την ύπαρξη των συγκεκριμένων ορισμών αφενός υπήρχε ασάφεια και ανασφάλεια δικαίου και αφετέρου οι «έννοιες» αυτές δεν είχαν καμία νομική υπόσταση.

β) Υιοθετεί την ηλεκτρονική διοικητική πράξη και ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις για την έκδοση και την διακίνησή της, γεγονός που παρέχει τη δυνατότητα στην δημόσια διοίκηση να πραγματοποιεί ηλεκτρονικά τις πράξεις που την αφορούν (χωρίς να απαιτείται η χρήση έγχαρτου/φυσικού μέσου).

γ) Ρυθμίζει τα σχετικά με την έκδοση, το κύρος και την αποδεικτική ισχύ των ηλεκτρονικών εγγράφων της δημόσιας διοίκησης.

δ) Υποχρεώνει όλους τους φορείς του δημοσίου τομέα να διατηρούν διαδικτυακό τόπο και θέτει τις βασικές αρχές για τα ζητήματα που αφορούν την

ασφάλεια και την προστασία των ίδιων των διαδικτυακών τόπων, καθώς και των πληροφοριών και των δεδομένων που κατέχουν και διαχειρίζονται.

ε) Θέτει το βασικό πλαίσιο για τα θέματα που αφορούν στην ταυτοποίηση και την επιβεβαίωση της ταυτότητας των χρηστών των υπηρεσιών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

στ) Ρυθμίζει τον τρόπο με τον οποίο θα επικοινωνούν ηλεκτρονικά οι φορείς του δημοσίου μεταξύ τους αλλά και με τους ιδιώτες (φ.π. ή ν.π.).

ζ) Καθιερώνει τις βασικές αρχές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας για τους σκοπούς της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και θέτει τους βασικούς όρους για τη χρήση των πληροφοριών (αρχική, περαιτέρω, μελλοντική κ.λπ.), καθώς και για την πρόσβαση σε αυτές.

Η Ο.Κ.Ε. προχωρώντας στη Γενική αξιολόγηση του Σχ/Ν επισημαίνει ότι αναμφισβήτητα αυτό κινείται σε θετική κατεύθυνση και θα καλύψει θεσμικά ένα μεγάλο εύρος διαδικασιών και νέων τεχνικών εφαρμογών που είναι απολύτως απαραίτητες για την υλοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.¹ Ειδικότερα, μέσω του Σχ/Ν ρυθμίζονται θέματα που έπρεπε να έχουν διευθετηθεί χρόνια πριν, ώστε να παγιωθεί ένα υπόβαθρο για το όλο εγχείρημα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Η αναδιοργάνωση των εσωτερικών λειτουργιών των φορέων του δημοσίου τομέα, σε συνδυασμό με τη δημιουργία των απαραίτητων θεσμικών προϋποθέσεων, φιλοδοξούν να επιτύχουν ταχεία και αποτελεσματική πρόσβαση στις υπηρεσίες και στην πληροφορία, καθώς και μεγαλύτερη διαφάνεια. Παράλληλα, μέσω της εφαρμογής του νόμου αναμένεται, πέρα από τη διευκόλυνση των πολιτών στις συναλλαγές τους με το δημόσιο, η διάδοση και επικράτηση μηχανισμών δημόσιας διαβούλευσης και ηλεκτρονικής δημοκρατίας. Βασική θέση της Ο.Κ.Ε. είναι ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αποτελεί μια γενικότερη πολιτική διαμόρφωσης νέας σχέσης στις καθημερινές συναλλαγές με το δημόσιο και τους φορείς του.

¹ Με βάση στοιχεία μελέτης της Κομισιόν "Smarter, Faster, Better eGovernment - 8th Benchmark Measurement, November 2009» η Ελλάδα σε θέματα δράσεων ενίσχυσης της Κοινωνίας της Πληροφορίας, παρέμεινε στάσιμη επί μία διετία (25^η θέση).

Στη συνέχεια οι επιμέρους παρατηρήσεις της Ο.Κ.Ε. επικεντρώνονται στα ακόλουθα:

α) Το Σχ/Ν διαπνέεται από ένα έντονο συγκεντρωτισμό, χωρίς να περιλαμβάνει αποκεντρωτική διάσταση, κάτι που θα ήταν αναμενόμενο ενόψει: ι) της δημιουργίας και λειτουργίας του «Προγράμματος ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», όπου προβλέπονται πολλοί θεσμοί Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (βλ. ΔΙΑΥΓΕΙΑ, δημιουργία ιστοτόπων στους Δήμους και Περιφέρειες, ετήσια δημοσιότητα των στοιχείων της περιουσιακής κατάστασης των Αντιδημάρχων κ.λπ.) και ιι) της δημιουργίας των ΕΚΕ για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και της ηλεκτρονικής διακίνησης των εγγράφων τόσο μέσα στη Χώρα, όσο και μεταξύ των Κρατών – Μελών της ΕΕ.

Η επικρατούσα τάση στα Κράτη της ΕΕ είναι η ύπαρξη ενός κεντρικού συντονιστικού φορέα και η αποκέντρωση και ενίσχυση των σχετικών αρμοδιοτήτων στους ΟΤΑ.

β) Ορισμένες από τις διατάξεις του Σχ/Ν είναι ασαφείς (βλ. κατ' άρθρον αξιολόγηση) και ενδέχεται να προκαλέσουν παρερμηνείες κατά την πρακτική εφαρμογή τους και να δημιουργήσουν εμπόδια σε ορισμένα ζητήματα που επιχειρεί να επιλύσει.

γ) Ο νόμος αυτός ως νόμος πλαίσιο θα όφειλε να είναι όσο το δυνατόν πιο ομογενοποιημένος, νοηματικά σφικτός και συγκεκριμένος. Θα έπρεπε να έχει ως στόχο την απλοποίηση των διαδικασιών και την ελαχιστοποίηση των απαιτούμενων πράξεων για τη λειτουργία του συστήματος. Σε πολλά όμως σημεία επαναλαμβάνονται έννοιες και διαδικασίες, οι οποίες είτε έρχονται σε αντίφαση μεταξύ τους, είτε προσθέτουν (ή δίνουν την εντύπωση ότι προσθέτουν) διαδικαστικά βάρη χωρίς προφανή λόγο.

δ) Η έλλειψη τεχνικών υποδομών και ειδικευμένου προσωπικού από τους εμπλεκόμενους φορείς στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στην επιτυχή εφαρμογή της όλης προσπάθειας.

ε) Η εκτενής αναφορά στις ασφαλείς συναλλαγές και χορηγήσεις εγγράφων πρέπει να συνοδεύεται από αναλυτική ενημέρωση του πολίτη, ώστε

να πεισθεί ο τελευταίος να μην προτιμά τις ουρές στα ταμεία αλλά να δείξει εμπιστοσύνη στην ηλεκτρονική εξυπηρέτηση.

στ) Απαιτείται να γίνει περισσότερο εμφανές το ότι η ηλεκτρονική διακυβέρνηση δεν αποτελεί μία μεμονωμένη διαδικασία με σαφή όρια και προεκτάσεις αλλά αποτελεί μια νέα λογική πολιτικής πληροφόρησης και συνδιαλλαγών με τους πολίτες. Στη λογική αυτή υπάρχει η πρόθεση για μια συνολική «ψηφιακή» πολιτική (στο δημόσιο και στους ΟΤΑ) και δεν δημιουργούνται αποσπασματικές υποδομές με περιορισμένα όρια χρήσης και ασυνέχειες, π.χ. διπλότυπες εγγραφές και βάσεις δεδομένων. Απαραίτητη είναι η ενιαία ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

ζ) Θα πρέπει να ληφθεί ειδική μέριμνα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τα άτομα τρίτης ηλικίας (πέρα από την απλή αναφορά σε ειδικά τροποποιημένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες και την εμπλοκή των ΚΕΠ), καθώς καμία κοινωνική ομάδα δεν πρέπει να μείνει εκτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 3 – Ορισμοί

Στο άρθρο 3, όπου δίνονται οι ορισμοί, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει:

α) Ο ορισμός για τα διαπιστευτήρια, όπως διατυπώνεται, δεν είναι σαφής και δεν συνάδει με τη χρήση που ακολουθεί στο κείμενο του νόμου. Ειδικότερα, η λέξη εχέγγυα δεν προσδιορίζει ποια είναι τα στοιχεία στα οποία αναφέρεται π.χ. αναφέρεται σε τυχόν έγγραφα, βεβαιώσεις, πιστοποιητικά ή αναφέρεται σε ηλεκτρονικά μέσα ταυτοποίησης όπως η ηλεκτρονική ταυτότητα. Η ασάφεια αυτή επιτείνεται από το γεγονός ότι στα επί μέρους άρθρα του νόμου, όπου θα μπορούσε να γίνει η χρήση του όρου διαπιστευτήρια, αντ' αυτού χρησιμοποιούνται περιγραφικές εκφράσεις ή άλλος όρος (π.χ. αναγνωριστικά).

Η Ο.Κ.Ε., επομένως, θεωρεί ότι ο όρος διαπιστευτήρια θα πρέπει να καθοριστεί με μεγαλύτερη σαφήνεια ώστε να είναι ξεκάθαρο:

- τι εννοείται με τον όρο εχέγγυα,
- που χρησιμεύουν τα διαπιστευτήρια αυτά,
- πώς διαφοροποιούνται τα διαπιστευτήρια από τα αναγνωριστικά (τα οποία όμως θα πρέπει και αυτά να οριστούν από τον νόμο και δη σε αντιδιαστολή με τα διαπιστευτήρια),
- πώς διαφοροποιούνται τα διαπιστευτήρια από την ηλεκτρονική ταυτότητα (αφού στο άρθρο 32 παρ. 2 φαίνεται να προσιδιάζουν με τον ορισμό της ηλεκτρονικής ταυτότητας).

β) Στον ορισμό για την Ηλεκτρονική Ταυτότητα κρίνεται πιο σκόπιμο, αντί να χρησιμοποιηθούν περιγραφικές έννοιες, να χρησιμοποιηθούν οι όροι ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση, όπως ήδη ορίζονται από το Σχ/Ν.

Σε κάθε περίπτωση πάντως κρίνεται απολύτως απαραίτητο να προστεθεί και η αυθεντικοποίηση, αφού στόχος δεν είναι μόνον να δηλώνεται και να αναγνωρίζεται η ταυτότητά του αλλά ταυτόχρονα και να πιστοποιείται και να επιβεβαιώνεται αυτή και μάλιστα πέρα από κάθε αμφιβολία.

γ) Ο ορισμός για την Προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή είναι ο ίδιος που αναφέρεται στο π.δ. 150/2001. Το εν λόγω π.δ. εναρμονίζει την ελληνική έννομη τάξη με τις επιταγές της Οδηγίας 99/93/EK που αναφέρεται στο κοινοτικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές.

Ο συγκεκριμένος ορισμός είναι πάρα πολύ σημαντικός για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση δεδομένου ότι από τη χρήση της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής (και της χρονοσήμανσης) εξαρτάται το κύρος και η αποδεικτική ισχύς των ηλεκτρονικών εγγράφων που συντάσσουν τα όργανα του δημοσίου τομέα (και άρα και οι διοικητικές πράξεις) – άρθρο 13 παρ. 1 του νόμου.

Κρίνεται σκόπιμο, επομένως, αντί του συγκεκριμένου ορισμού να γίνει απευθείας παραπομπή τόσο στο άρθρο 2 παρ. 2 του π.δ. 150/2001 (που περιλαμβάνει τον ορισμό της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής), όσο και στο άρθρο 3 παρ.1 του π.δ. 150/2001 (που περιλαμβάνει τις έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών). Με τον τρόπο αυτό, δηλαδή με την απευθείας παραπομπή στις οικείες διατάξεις του π.δ. 150/2001 (όπως εκάστοτε ισχύει), θα υπάρχει μια νομοθετική διάταξη που θα ρυθμίζει το θέμα αυτό για όλη την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και άρα δεν θα τίθεται θέμα σύγχυσης ή παρερμηνείας στο μέλλον.

Σε κάθε περίπτωση και ανεξάρτητα από τα ανωτέρω, η Ο.Κ.Ε. κρίνει απαραίτητο να συμπληρωθεί ο ορισμός με τη φράση: «[...] και επιφέρει τις έννομες συνέπειες που αναφέρονται στο άρθρο 3 παρ.1 του π.δ. 150/2001 όπως εκάστοτε ισχύει».

δ) Ο όρος Χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης περιλαμβάνει και τους ιδιώτες (φυσικά και νομικά πρόσωπα), αλλά και τους υπαλλήλους και λειτουργούς του δημοσίου φορέα.

Δεδομένου όμως ότι τόσο από το κείμενο του νόμου, όσο και από την ίδια τη φύση των προσώπων αυτών είναι σαφές ότι οι ιδιώτες και οι δημόσιοι λειτουργοί έχουν διαφορετικές υποχρεώσεις και δικαιώματα, οι πράξεις τους έχουν διαφορετική ισχύ και εν γένει διαχωρίζονται ως οι μεν ιδιώτες ως αποδέκτες-λήπτες των υπηρεσιών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης οι δε

λειτουργοί ως πάροχοι-παραγωγοί των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους) η Ο.Κ.Ε. κρίνει σκόπιμο να διαχωριστούν εξαρχής, ώστε στη συνέχεια να μην υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης σε ποιους αναφέρεται ο νόμος.

ε) Όσον αφορά τους όρους Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων, Ασφάλεια Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών – ΤΠΕ και Ασφάλεια Πληροφοριών/δεδομένων, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι γίνεται χρήση τριών εν συνόλω «ασφαλειών», ενώ αρκεί μία.

Μία ορολογική διάκριση των επί μέρους ασφαλειών στο νόμο θα ήταν δικαιολογημένη, μόνο αν υπήρχε διαφορετική ρύθμιση για κάθε μία από αυτές, πράγμα που δεν φαίνεται να συμβαίνει στο Σχ/Ν.

Άρθρο 4 - Γενικές αρχές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι στην παρ. 1 του άρθρου θα πρέπει να προστεθεί πέραν των αρχών της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας και η αρχή της ισότητας. Η αρχή της ίσης πρόσβασης είναι πάρα πολύ σημαντική για τη χρήση των ΤΠΕ στη δημόσια διοίκηση και ιδίως για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τα άτομα τρίτης ηλικίας.

Άρθρο 5 - Δημιουργία Διαδικτυακού τόπου

Όπως είναι φυσικό οι προδιαγραφές των δικτυακών τόπων των φορέων του δημοσίου θα πρέπει να επικαιροποιούνται και να αναθεωρούνται ανά διαστήματα, ώστε να συνάδουν με τις νεότερες τεχνολογικές εξελίξεις. Επομένως, και όσον αφορά την παρ. 4 του άρθρου, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί σκόπιμο οι γενικές προδιαγραφές των δικτυακών τόπων να εκπορεύονται από ορισμένα πρότυπα και πρακτικές που καθορίζονται σε κεντρικό επίπεδο, ενώ Υ.Α. να εκδίδονται μόνον για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται στο εν λόγω πλαίσιο ή για ειδικότερα θέματα που αφορούν κατά περίπτωση φορείς του δημοσίου.

Άρθρο 7 - Γενικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων

Στην παρ. 4 αναφέρεται ότι με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του νόμου εφαρμόζεται ο ν. 2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Το άρθρο 4 παρ. 1 γ) του εν λόγω νόμου απαιτεί τα προσωπικά δεδομένα που επιδέχονται επεξεργασίας: «Να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να υποβάλλονται σε ενημέρωση». Η Ο.Κ.Ε. επομένως κρίνει ότι θα πρέπει να γίνει ρητή αναφορά της υποχρέωσης αυτής, η οποία κανονικά επιβαρύνει τον υπεύθυνο της επεξεργασίας (ήτοι τους φορείς του δηmosίου) καθότι η ακρίβεια και η επικαιροποίηση είναι απολύτως απαραίτητα στοιχεία για τις συναλλαγές με το δημόσιο.

Επιπροσθέτως, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα έπρεπε να υπάρχει και πρόβλεψη για το τι θα γίνεται σε περίπτωση που τα στοιχεία των πολιτών που είναι στη διάθεση ενός δημόσιου φορέα είναι εσφαλμένα. Ο κίνδυνος αυτός είναι εξαιρετικά μεγάλος και θα πρέπει να προβλεφθεί ένας μηχανισμός που θα τσεκάρει/διασταυρώνει τα στοιχεία. Σε κάθε περίπτωση εφόσον και ο ίδιος ο ιδιώτης/πολίτης ή ο φορέας διαπιστώσουν σε μεταγενέστερο στάδιο το σφάλμα, οι διορθώσεις θα πρέπει να γίνονται ταχύτατα και χωρίς μεγάλο κόστος (τόσο για το Δημόσιο όσο και για τον ιδιώτη/πολίτη).

Άρθρο 8 - Δικαιώματα των προσώπων σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

Με τις διατάξεις των παρ. 1, 2 και 3 ορθώς επιβεβαιώνεται και ρητά η αρχή της προγενέστερης συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων για τη χρήση τους σε μελλοντικές συναλλαγές, ή για στατιστικούς, ή άλλους σκοπούς (η οποία αρχή διέπει στο σύνολό της το νομικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων).

Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει, όμως, ότι η πράξη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα θα πρέπει να καθορίσει όχι μόνον τα σχετικά με την παροχή της συγκατάθεσης, αλλά και (εξίσου σημαντικό) και τη δυνατότητα άρσης της συγκατάθεσης αυτής οποτεδήποτε. Το δικαίωμα της

άρσης της συγκατάθεσης αποτελεί και αυτό αναφαίρετο δικαίωμα του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων και για το λόγο αυτό θα πρέπει να καθορίζεται με ακρίβεια και σαφήνεια.

Άρθρο 12 - Έκδοση ηλεκτρονικών εγγράφων / Άρθρο 13 - Κύρος και αποδεικτική ισχύς ηλεκτρονικών εγγράφων

Μια από τις βασικότερες διατάξεις και ρυθμίσεις του νόμου αυτού είναι εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 12 και προβλέπει τη δυνατότητα έκδοσης διοικητικών πράξεων με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 13 για τους όρους και τις προϋποθέσεις εξίσωσης του κύρους των πράξεων αυτών με τα έγγραφα εκείνα που φέρουν υπογραφή και σφραγίδα.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι αμφότερες οι διατάξεις ήταν απολύτως αναγκαίες προκειμένου να είναι εφικτή η λειτουργία των υπηρεσιών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ως εκ τούτου κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Ως προς το λεκτικό όμως των συγκεκριμένων άρθρων η Ο.Κ.Ε. οφείλει να επισημάνει τα ακόλουθα:

α) Δεν είναι σαφές αν ο νόμος επιτρέπει μόνον την έκδοση των διοικητικών πράξεων ή επιτρέπει και την τήρηση, καθώς και τη διακίνηση, διαβίβαση, κοινοποίηση και ανακοίνωση αυτών. Επομένως, η παρ. 1 του άρθρου 12 προτείνεται να διαμορφωθεί ως εξής: «Με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων επιτρέπεται η σύνταξη και τήρηση εγγράφων κάθε είδους, η έκδοση διοικητικών πράξεων με ηλεκτρονικό τρόπο/χρήση ΤΠΕ, καθώς και η διακίνηση, διαβίβαση, κοινοποίηση και ανακοίνωση αυτών μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα ή μεταξύ αυτών και των φυσικών προσώπων και ΝΠΙΔ υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στον παρόντα νόμο».

β) Παρ. 2: Η συγκεκριμένη διατύπωση συνεπάγεται απαγόρευση σύνταξης και τήρησης ή διακίνησης απόρρητων εγγράφων, των οποίων βεβαίως δεν χορηγούνται αντίγραφα. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι αυτό θα πρέπει να διατυπωθεί με μεγαλύτερη σαφήνεια.

γ) Στο άρθρο 13 θα πρέπει να προστεθεί απαραίτητως η αναφορά ότι προκειμένου να έχουν και οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται με ηλεκτρονικά μέσα/χρήση ΤΠΕ την ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με τα έγγραφα που φέρουν υπογραφή και σφραγίδα, θα πρέπει να εκδίδονται και να υπογράφονται με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή από τον αρμόδιο φορέα ή καθ' ύλην αρμόδιο όργανο. Δεν αρκεί δηλαδή η αναφορά σε εξουσιοδοτημένο όργανο, γιατί ενδέχεται να εκδοθεί εκ παραδρομής διοικητική πράξη από εξουσιοδοτημένο όργανο, αναρμόδιου όμως φορέα.

Ως εκ τούτου προτείνεται να διαμορφωθεί η παρ. 1 ως εξής: «Τα ηλεκτρονικά έγγραφα που συντάσσονται από καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο όργανο φορέα του δημόσιου τομέα ιδίοχειρη υπογραφή και σφραγίδα του καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιου φορέα δημοσίου τομέα».

Επίσης, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το έγγραφο δεν μπορεί να επιτελέσει την αποδεικτική του λειτουργία παραμένοντας «ηλεκτρονικό» παρά μόνον αν εκτυπωθεί. Η προηγούμενη ηλεκτρονική υπογραφή αποσκοπεί απλώς στη δημιουργία βεβαιότητας στον αποδέκτη της μέσω ΤΠΕ επικοινωνίας, ότι το έγγραφο όντως προέρχεται από το φερόμενο ως εκδότη του και δεν αφορά τρίτους, έναντι των οποίων τίθεται ζήτημα απόδειξης. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η ρύθμιση θα πρέπει να αναδιατυπωθεί με σαφήνεια.

Άρθρο 15 - Τήρηση ηλεκτρονικών αρχείων

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα πρέπει να αποσαφηνισθεί αν ως αρχείο θεωρείται ο Φάκελος της Υπόθεσης. Αυτό θα πρέπει να αποσαφηνισθεί και ενόψει του Ν. 3488/2010 για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 123/2006 ΕΚ, όπου αναφέρεται η ηλεκτρονική διακίνηση από τα Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ) των Φακέλων των υποθέσεων ως αρχείων και όχι των μεμονωμένων εγγράφων.

Άρθρο 17 – Ηλεκτρονική Διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα / Άρθρο 22 – Διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα και φυσικών προσώπων ή/και ΝΠΙΔ

α) Στην παρ. 1 του άρθρου 17 αναφέρεται ότι «.....υπό την προϋπόθεση της τήρησης των όρων ασφαλείας στο επίπεδο που κάθε φορά επιβάλλεται από την κατηγορία, τη φύση και τον σκοπό των διακινούμενων εγγράφων ή δεδομένων». Από τη διατύπωση αυτή, δεν είναι σαφές από πού θα προκύπτει το επίπεδο ασφαλείας που κάθε φορά επιβάλλεται. Δεν αναφέρεται πουθενά αν δίνεται εξουσιοδότηση για την έκδοση κάποιας ΥΑ που θα καθορίζει τα επίπεδα ασφαλείας ανά κατηγορία, «φύση», σκοπό διακινούμενου εγγράφου ή δεδομένων.

Η αοριστία αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική καθότι το επίπεδο ασφάλειας (όπως αναγράφεται στον νόμο) αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διακίνηση των ηλεκτρονικών εγγράφων και δεδομένων. Η Ο.Κ.Ε., επομένως, θεωρεί ως απολύτως αναγκαίο να υπάρξει τουλάχιστον ρητή εξουσιοδότηση, ώστε να εκδοθεί Υ.Α. που να καθορίζει ποιο είναι το απαραίτητο επίπεδο ασφαλείας ανά κατηγορία, «φύση» και σκοπό του διακινούμενου εγγράφου ή της πληροφορίας (καθώς επίσης και να αποσαφηνιστεί τι εννοείται με την έννοια «φύση»).

Επίσης, κρίνεται αναγκαία η διευκρίνιση κατά πόσο το Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης απλώς θα προσδιορίζει τα απαραίτητα επίπεδα ασφαλείας ή θα προσθέτει κάποιες προϋποθέσεις πέρα από τις αναφερόμενες στο άρθρο 17 παρ. 1. Ακόμη όμως και στην περίπτωση αυτή, τα επίπεδα ασφαλείας θα πρέπει να αναφέρονται ρητά στα έγγραφα και όχι μόνον στις ανάγκες του διαδικτυακού τύπου (ώστε να καλύπτεται και το άρθρο 17 παρ. 1 και 2).

β) Θα πρέπει να διευκρινιστεί κατά πόσο οι ρυθμίσεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 17 είναι συμπληρωματικές της παρ. 4 του άρθρο 5. Δεδομένου ότι κατά πάσα πιθανότητα ο σκοπός του νόμου ήταν τα πρότυπα και οι τεχνικές που προβλέπονται στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (όπως κάθε φορά ισχύει) να περιλαμβάνονται στις Πολιτικές Ασφαλείας, Πολιτικές Προστασίας της Ιδιωτικότητας και στους όρους χρήσης

που εκδίδει ο κάθε φορέας η Ο.Κ.Ε. προτείνει να ενοποιηθούν τα δύο αυτά σημεία (άρθρο 17 παρ. 3 και 4 και παρ. 4 του άρθρου 5), ώστε να μην υπάρξει αλληλοκάλυψη.

γ) Όσον αφορά τις διατάξεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 22, η Ο.Κ.Ε. κρίνει σκόπιμο να ενοποιηθούν με τις διατάξεις του άρθρου 17 που αφορά την ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημοσίου, ώστε να επιτευχθεί η οικονομία του νόμου, η σφιχτή διατύπωσή του και η νοηματική του συνέχεια, να αποφευχθούν παρερμηνείες και να διαφυλαχθεί η ομογενοποίηση των διαδικασιών.

δ) Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι οι ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 22 έρχονται σε νοηματική αντίφαση με το άρθρο 13 που αφορά στο κύρος και την αποδεικτική ισχύ των ηλεκτρονικών εγγράφων. Στο άρθρο 13 προβλέπεται ότι για να έχει την ίδια ισχύ το ηλεκτρονικό δημόσιο έγγραφο με το έγχαρτο δημόσιο έγγραφο θα πρέπει αυτό να φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας της υπογραφής.

Στο άρθρο 22 όμως αναφέρεται ότι για τη διακίνηση μιας ατομικής διοικητικής πράξης θα πρέπει:

- είτε να φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή και να πληρούνται οι κατά περίπτωση οριζόμενες προϋποθέσεις που αφορούν την παροχή των διαπιστευτηρίων και εν γένει της ταυτοποίησης και αυθεντικοποίησης,
- είτε να παρέχονται μέσω κατάλληλα ταυτοποιημένου και αυθεντικοποιημένου δικτυακού τόπου.

Ως εκ τούτου προκύπτουν τα ακόλουθα ερωτήματα:

ι) Για ποιο λόγο η διατύπωση που χρησιμοποιείται εδώ διαφοροποιείται από το άρθρο 13 παρ. 1; Γιατί αναφέρεται ο νόμος στο σημείο αυτό στις προϋποθέσεις που αφορούν την παροχή των διαπιστευτηρίων και εν γένει της αυθεντικοποίησης και της ταυτοποίησης; Μήπως αυτό επηρεάζει και το κύρος τους αφού σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι όροι αυτοί για τη διακίνησή τους τότε δεν θα μπορούν να θεωρούνται έγκυρα δημόσια έγγραφα; Άρα

μήπως θα πρέπει εξ αρχής να αναφερθεί ότι το κύρος των δημοσίων εγγράφων εξαρτάται και από την πλήρωση των όρου του άρθρου 22 παρ. 1;

ii) Εν συνεχεία η διαζευκτική διατύπωση του εδαφίου (είτε... είτε) οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μπορούν να διακινούνται διοικητικές πράξεις χωρίς να φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή αρκεί να διακινούνται μέσω κατάλληλα ταυτοποιημένου και αυθεντικοποιημένου διαδικτυακού τόπου. Επειδή ασφαλώς δεν θα μπορούσε να ήταν αυτός ο σκοπός του νόμου θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το σημείο αυτό αναφέρεται μόνον στο μέσο διακίνησης και όχι και στα ίδια τα έγγραφα, τα οποία θα πρέπει απαραίτητα να τηρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 13.

Άρθρο 31 – Εγγραφή σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

Στην παρ. 4 προβλέπεται η δυνατότητα της αρχικής εγγραφής είτε αυτοπροσώπως, είτε δια ειδικά προς τούτο εξουσιοδοτημένου προσώπου. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρξει και ειδική πρόβλεψη για την περίπτωση προσώπου που δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα (π.χ. ανήλικο τέκνο). Επομένως προτείνεται η παράγραφος να συμπληρωθεί ως εξής: «η αρχική εγγραφή ... εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου ή εκπροσώπου είτε από πρόσωπο που ασκεί νόμιμα την κηδεμονία ή την επιμέλεια ή είναι νομικά ορισμένος συμπαραστάτης προσώπου που δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα.....και της ηλεκτρονικής υπηρεσίας».

Άρθρο 32 – Έκδοση αναγνωριστικών-διαπιστευτηρίων και διαδικασία αυθεντικοποίησης

α) Στις παρ. 1 και 2 χρησιμοποιούνται οι λέξεις διαπιστευτήρια και αναγνωριστικά. Ενώ για τα διαπιστευτήρια έχει δοθεί στην αρχή ο ορισμός, δεν είναι σαφές τι ακριβώς είναι τα αναγνωριστικά. Είναι τα στοιχεία που πρέπει να προσκομίζει ο ιδιώτης για να ταυτοποιείται ή είναι τα στοιχεία τα οποία λαμβάνει (του «αποδίδονται») ο ιδιώτης από το δημόσιο φορέα για να τα χρησιμοποιεί

στο σύστημα. Επομένως θα πρέπει να προσδιορισθεί τι ακριβώς αφορούν τα αναγνωριστικά, ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση στο χρήστη.

β) Στις παρ. 3 και 4 τίθεται ένα νέο κριτήριο ασφάλειας αυτό του επιπέδου εμπιστοσύνης ανάλογα με το οποίο διαφοροποιούνται τα αναγνωριστικά και οι μέθοδοι ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης ταυτότητας/αυθεντικοποίησης που απαιτούνται για τη χρήση της εκάστοτε υπηρεσίας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι όλα τα επίπεδα ασφαλείας και εμπιστοσύνης θα μπορούσαν να συμπυκνώνονται σε μια ενιαία και συνοπτική διατύπωση, η οποία να συνδέεται με τα πρότυπα και τις τεχνικές που προβλέπονται στο ως άνω Πλαίσιο (στο οποίο ρυθμίζονται τα τέτοιου είδους επίπεδα). Επίσης, προτείνεται τα επίπεδα εμπιστευτικότητας να προσδιοριστούν συνολικά με μια Υ.Α. που να αφορά όλες τις πιθανές υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ανά κατηγορία υπηρεσίας.

Άρθρο 34 - Γενικές Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Με το συγκεκριμένο άρθρο δημιουργείται μία νέα Γενική Διεύθυνση σε κάθε Υπουργείο. Η Ο.Κ.Ε., γνωρίζοντας ότι υπάρχει ήδη η Υπηρεσία Ανάπτυξης Πληροφορικής στο ΥΠΕΣΑΗΔ που θα μπορούσε να διαδραματίσει συντονιστικό ρόλο, προτείνει να δοθεί η αρμοδιότητα συντονισμού σε υφιστάμενες Γενικές Διευθύνσεις, στις οποίες θα μπορούσαν να υπαχθούν οι Διευθύνσεις Πληροφορικής.

**ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ
«ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»**

Γενική παρατήρηση

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις των Κεφαλαίων Θ' και Ι' του Σχ/Ν, συμπεριελήφθησαν σε αυτό μετά το τέλος της διαβούλευσης. Η Ο.Κ.Ε. ως γενική παρατήρηση οφείλει να σημειώσει ότι οι προαναφερόμενες ρυθμίσεις, εκ των οποίων άλλες σχετίζονται με το κυρίως αντικείμενο του Σχ/Ν, αυτό της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, και άλλες αφορούν άλλα θέματα, έπρεπε να τύχουν της απαραίτητης διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς προτού συμπεριληφθούν στο υπό ψήφιση Σχ/Ν.

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 3 – Ορισμοί

Η Ο.Κ.Ε. οφείλει να επισημάνει:

α) Ο ορισμός του Ηλεκτρονικού εγγράφου_είναι ασαφής με τον τρόπο που έχει διατυπωθεί και προτείνεται να αναδιατυπωθεί ως εξής:

«..... εφόσον το περιεχόμενο των ανωτέρω μέσων ή υλικών επιφέρει έννομες συνέπειες ή προορίζεται ή είναι πρόσφορο να έχουν έννομες συνέπειες».

β) Ο ορισμός της Ταυτοποίησης με τον τρόπο που έχει διατυπωθεί είναι ασαφής, ιδιαίτερα στο σημείο που αναφέρεται στο αναγνωριστικό που κατέχει το κάθε πρόσωπο.

Άρθρο 14 – Αντίγραφα

Η Ο.Κ.Ε. προτείνει στον τίτλο να προστεθεί το «Ηλεκτρονικά» για ορθότερη οριοθέτηση του περιεχομένου του άρθρου.

Άρθρο 19 – Κοινή χρήση και αξιοποίηση υποδομών, ΤΠΕ και δεδομένων

Στην παρ. 4 εισάγεται εξαίρεση στη γενική ρύθμιση για την κατάρτιση συμβάσεων για την ανάπτυξη προϊόντων λογισμού για λογαριασμό φορέων του δημόσιου τομέα. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η εξαίρεση αυτή δεν είναι σαφώς οριοθετημένη με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος να εισαχθούν πολλές εξαιρέσεις που θα ακυρώσουν την εφαρμογή της ανωτέρω γενικής ρύθμισης.

Με την παρ. 5 δημιουργείται ιδιαίτερος φόρτος στο Εθνικό Τυπογραφείο, με αποτέλεσμα αυτό να μην μπορέσει να ανταποκριθεί επαρκώς στην εφαρμογή της συγκεκριμένης διάταξης.

Άρθρο 25 – Γνωστοποίηση με Ηλεκτρονικό τρόπο

Η Ο.Κ.Ε. προτείνει στον τίτλο του άρθρου να προστεθεί και ο όρος «Κοινοποίηση» για ορθότερη οριοθέτηση του περιεχομένου του άρθρου.

Άρθρο 26 – Ηλεκτρονικές Πληρωμές

Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι στο Σχ/Ν έχει απαλειφθεί η έννοια των ηλεκτρονικών συναλλαγών τόσο από τον τίτλο, όσο και από το περιεχόμενο του άρθρου, με αποτέλεσμα να περιορίζεται το άρθρο μόνο στις πληρωμές και όχι συνολικά στις ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Άρθρο 27 – Πληροφορίες και υπολογισμός χρόνου καταβολής στις ηλεκτρονικές πληρωμές

Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι έχει απαλειφθεί η έννοια των ηλεκτρονικών συναλλαγών τόσο από τον τίτλο, όσο και από το περιεχόμενο του άρθρου, με αποτέλεσμα να περιορίζεται το άρθρο μόνο στις πληρωμές και όχι συνολικά στις ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Άρθρο 35 – Διυπουργική Επιτροπή Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η δημιουργία Διυπουργικής Επιτροπής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με αντικείμενο το συντονισμό των ενεργειών που άπτονται της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε όλο το δημόσιο τομέα είναι προς τη θετική κατεύθυνση. Εντούτοις, δεδομένου ότι και στο παρελθόν είχε προβλεφθεί η σύσταση παρόμοιων Επιτροπών (π.χ. Επιτροπή Πληροφορικής κ.λπ.), οι οποίες όμως στην πράξη ουδέποτε απέκτησαν ουσιαστικό ρόλο, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι για να επιτευχθεί η αποτελεσματική λειτουργία της Επιτροπής θα πρέπει να προσδιορισθούν επακριβώς ποιοι θα συμμετέχουν στην Επιτροπή (στην παρ. 1 του Σχ/Ν η σύνθεση της Επιτροπής αφήνεται ανοιχτή και αόριστη).

Επίσης, στην παρ. 3 προβλέπεται ότι η Επιτροπή θα προεδρεύεται από το Γενικό Διευθυντή Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα ήταν σκόπιμο η Επιτροπή να προεδρεύεται από το Γενικό Γραμματέα Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Άρθρο 36 – Ομάδα Διοίκησης Έργου

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η σύνθεση και η λειτουργία της Ομάδας Έργου είναι ασαφής (δεν αναφέρεται ούτε ο αριθμός των μελών, ούτε οι τυχόν θέσεις που θα πρέπει τα μέλη αυτά να έχουν μέσα στο Δημόσιο Φορέα, ούτε ο αριθμός και η συχνότητα των συνεδριάσεων, ούτε τέλος η ισχύς που θα έχουν οι αποφάσεις της). Επίσης, δεν υπάρχει εξουσιοδότηση για την έκδοση Υ.Α. που θα καθορίσει τα θέματα αυτά. Επομένως, η Ο.Κ.Ε. κρίνει σκόπιμο να προσδιορισθούν με ακρίβεια τα προαναφερόμενα, καθώς σε διαφορετική περίπτωση υπάρχει μεγάλη πιθανότητα, και με δεδομένο ότι τα μέλη της ΟΔΕ δεν θα αμείβονται, οι ΟΔΕ να παραμείνουν ανενεργές.

Άρθρο 38 – Ενιαίο Σύστημα Πληρωμών

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι στο συγκεκριμένο άρθρο υπάρχουν αρκετά σημεία τα οποία χρήζουν περαιτέρω προσδιορισμού, όπως π.χ. σε ποιους φορείς της

Γενικής Κυβέρνησης αναφέρεται η παρ.1 και σε ποιους φορείς της Κεντρικής Κυβέρνησης η παρ.5.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα πρέπει με την Υ.Α. που προβλέπεται στην παρ. 8 να ρυθμιστούν και τα θέματα που αφορούν την πληρωμή τυχόν υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που παρέχονται μετά από κατακύρωση διαγωνισμού, και κυρίως αν η προκήρυξη αφορά διαγωνισμό που εμπίπτει στο Γ' ΚΠΣ ή στο ΕΣΠΑ. Δεν είναι σαφές κατά πόσο οι πληρωμές για τις υπηρεσίες αυτές θα γίνονται μέσω του ΕΣΥΠ, ή όπως γίνονταν μέχρι σήμερα.

Άρθρο 39 – Δίκτυο Δημόσιου Τομέα

Στο άρθρο 39 εισάγεται η έννοια του Δικτύου Δημόσιου Τομέα προκειμένου να διασφαλιστεί ένα ενιαίο σύστημα παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών υπηρεσιών για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ήδη στο Υπουργείο Εσωτερικών υπάρχει η Υπηρεσία Ανάπτυξης Πληροφορικής με αντίστοιχη αποστολή και επομένως θα πρέπει να εξετασθεί ο τρόπος εμπλοκής της.

Στην παρ. 3 αναφέρεται ότι με την έναρξη λειτουργίας του Δικτύου διακόπτεται κάθε σύμβαση παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που υπήρχε μέχρι σήμερα με παρόχους. Η γενική αυτή διάταξη δεν διευκρινίζεται κατά πόσο αφορά και στις συμβάσεις που έχουν υπογραφεί κατόπιν κατακύρωσης διαγωνισμού και οι οποίες ορίζουν συγκεκριμένο χρόνο εκτέλεσης υπηρεσίας. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να ισχύσει γενική καθολική διακοπή των συμβάσεων γιατί αυτό μπορεί να αποβεί επιζήμιο και για το ίδιο το δημόσιο, καθώς μπορεί να έχει επιτύχει κατά περίπτωση ειδικές τιμές ή προσφορές. Προτείνεται, επομένως, να εξεταστούν οι συμβάσεις από το Δίκτυο και να κριθεί κατά περίπτωση ποιες θα διακοπούν και ποιες θα συνεχιστούν.

Τέλος, στην παρ. 4 ορίζεται ότι θα υπάρχει αυτόματη ένταξη στο Δίκτυο του Δημόσιου Τομέα όλων των φορέων που εξυπηρετούνται από το Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ, χωρίς να ρυθμίζεται η αντίστοιχη διαδικασία (να σημειωθεί ότι στο Δίκτυο αυτό υπάρχουν πάνω από 3.000 φορείς).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ – Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Στο κεφάλαιο Ι «Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης» περιλαμβάνεται σημαντικός αριθμός ρυθμίσεων που αφορούν μία ευρεία γκάμα θεμάτων (ώρες εργασίας υπαλλήλων δημοσίου, διαχείριση στερεών αποβλήτων, θέματα ΟΤΑ, Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης).

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι όλα τα προαναφερόμενα ζητήματα θα έπρεπε να τύχουν διαβούλευσης με τους άμεσα εμπλεκόμενους, όπως επίσης να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις τους και να προσδιορισθούν τα αναμενόμενα οφέλη. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι με το άρθρο 41 μεταβάλλεται το ωράριο εργασίας των δημοσίων υπαλλήλων, ρύθμιση που εισάγεται εσπευσμένα, χωρίς να έχει προηγηθεί διαβούλευση και χωρίς αποτίμηση των επιπτώσεων (θετικών και αρνητικών) που θα επιφέρει μία τέτοια ρύθμιση στην απασχόληση και στις συνθήκες εργασίας στο δημόσιο τομέα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**Υφιστάμενο Κανονιστικό Πλαίσιο
για την Ηλεκτρονική Επικοινωνία με το Δημόσιο**

1. Διακίνηση Εγγράφων με Ηλεκτρονικά Μέσα (Άρθρο 14 Ν. 1672/1998)

Ήδη από το 1998, πριν αρχίσει καν η συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος και την εισαγωγή άρθρου για τη συμμετοχή στην κοινωνία της πληροφορίας, εισήχθη στο νόμο για τους οικονομικούς πόρους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης το άρθρο 14 με θέμα τη διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικά μέσα (τηλεομοιοτυπία και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο). Η θέσπιση της δυνατότητας αυτής αν και αποσπασματική, υπήρξε καταρχήν πρωτοποριακή.

Η ρύθμιση αυτή παρέχει κανονιστική υποδοχή ουσιαστικά στα πρώτα δύο επίπεδα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, δηλαδή την ηλεκτρονική δημοσίευση των πληροφοριών² και τη μονόδρομη αλληλεπίδραση³.

- Στην πρώτη παράγραφο ορίζεται ότι «επιτρέπεται η διακίνηση εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή μεταξύ αυτών και των ενδιαφερόμενων φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων προσώπων με τηλεομοιοτυπία και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο».

- Στην παράγραφο 2 περιέχονται ορισμοί των βασικών εννοιών (τηλεομοιοτυπία, τηλεομοιότυπο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ψηφιακή υπογραφή) και στις επόμενες παραγράφους καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής της διάταξης.

Η δυνατότητα ηλεκτρονικής διακίνησης εγγράφων αφορά έγγραφα που συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες της παραγράφου 1 και από φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και ενώσεις προσώπων. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε ό,τι αφορά τη διακίνηση με τηλεομοιοτυπία, η αναφορά των εγγράφων στα οποία εφαρμόζεται είναι ενδεικτική.

² Δηλ. παροχή μέσω web-site του δημόσιου φορέα όλης της απαιτούμενης πληροφόρησης που χρειάζεται ο πολίτης ή η επιχείρηση (π.χ. πιστοποιητικά κ.τ.λ.) για την έναρξη της σχετικής διαδικασίας.

³ Δηλ. παροχή μέσω web-site του δημόσιου φορέα πέραν των παραπάνω, και των αναγκαίων εκτυπώσιμων φορμών – έντυπων αιτήσεων (όχι όμως ηλεκτρονικών φορμών) για την έναρξη της σχετικής διαδικασίας.

- Το κείμενο της παραγράφου 3 του άρθρου 14 Ν. 1672/1998 έχει ως εξής: «Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου που αφορούν τη διακίνηση εγγράφων με τηλεομοιοτυπία εφαρμόζονται στα έγγραφα που συντάσσονται από όργανα των υπηρεσιών της παραγράφου 1 ή από φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και ενώσεις προσώπων και ιδίως στις αποφάσεις, στις γνωμοδοτήσεις, στα πιστοποιητικά, στις βεβαιώσεις, στα ερωτήματα, στις αιτήσεις, στις εγκυκλίους, στις οδηγίες, στις εκθέσεις, στις μελέτες, στα πρακτικά, στα στατιστικά στοιχεία, στα υπηρεσιακά σημειώματα, στις έγγραφες εισηγήσεις, καθώς και στις απαντήσεις».

Για τη διακίνηση με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο η αναφορά είναι περιοριστική

- Το κείμενο της παραγράφου 4 του άρθρου 14 Ν. 1672/1998 έχει ως εξής: «Μεταξύ των υπηρεσιών της παραγράφου 1, διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, μηνύματα που έχουν ως περιεχόμενο γνωμοδοτήσεις, ερωτήματα, αιτήσεις, απαντήσεις, εγκυκλίους, οδηγίες, εκθέσεις, μελέτες, πρακτικό, στατιστικά στοιχεία, υπηρεσιακά σημειώματα και έγγραφες εισηγήσεις. Κατά τον παραπάνω τρόπο διακινούνται μεταξύ των υπηρεσιών αυτών και των φυσικών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου μηνύματα που έχουν ως περιεχόμενο αιτήσεις παροχής πληροφοριών και σχετικές απαντήσεις».

Από τη διατύπωση αυτή προκύπτει ότι ηλεκτρονικά μπορούν, σύμφωνα με τη ρύθμιση, να διακινούνται μόνο τα έγγραφα που ρητά αναφέρονται στο νόμο. Έτσι αποκλείεται η αποστολή αποφάσεων, πιστοποιητικών και βεβαιώσεων με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κάτι που όμως δεν φαίνεται να δικαιολογείται, ενόψει της ψηφιακής υπογραφής, από την κατοχύρωση της οποίας εξάλλου εξαρτά και την εφαρμογή της η διακίνηση εγγράφων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (παρ. 19 και 20 του άρθρου 14 Ν. 2672/1998).

Περαιτέρω, ορίζεται ότι για την ηλεκτρονική διακίνηση των εγγράφων απαιτείται πάντα η συναίνεση των φυσικών η νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου ή των ενώσεων προσώπων. Τέλος, παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση στις παραγράφους 19 και 20 για έκδοση προεδρικού

διατάγματος για την ψηφιακή υπογραφή και για καθορισμό κατηγοριών μηνυμάτων που μπορούν να έχουν ισχύ και χωρίς ψηφιακή υπογραφή και προεδρικού διατάγματος με το οποίο μπορεί να επεκτείνεται η εφαρμογή της διακίνησης εγγράφων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και σε κατηγορίες εγγράφων που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής της διακίνησης μέσω τηλεομοιοτυπίας, αλλά όχι και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (αποφάσεις, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις). Η επέκταση αυτή είναι όμως επιτρεπτή μόνο σε μηνύματα που φέρουν ψηφιακή υπογραφή.

Το άρθρο 14 του Ν. 2672/1998, αν και πρώιμο⁴ και αποσπασματικό, ελλείπει ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου, άνοιξε το δρόμο για μια από τις εκφάνσεις της ηλεκτρονικής διοίκησης, δηλαδή για την ηλεκτρονική ανταλλαγή εγγράφων αφενός εντός της διοίκησης και αφετέρου μεταξύ αυτής και των διοικουμένων.

2. Προεδρικό Διάταγμα 342/2002 περί διακίνησης εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών ή μεταξύ αυτών και των συναλλασσόμενων με το δημόσιο

Η διακίνηση εγγράφων μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και των φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων φυσικών προσώπων ρυθμίζεται στο Π.Δ. 342/02, όπως ισχύει (περί διακίνησης εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών ή μεταξύ αυτών και των συναλλασσομένων με το δημόσιο), το οποίο εκδόθηκε επί τη βάση της εξουσιοδότησης του άρθρου 14 §§ 19 και 20 του Ν. 2672/1998. Οι ρυθμίσεις του διατάγματος διαφοροποιούνται ως προς τις απαιτήσεις ταυτοποίησης/αυθεντικοποίησης (δια ψηφιακής υπογραφής), ανάλογα με το εάν και ποιες έννομες συνέπειες και

⁴ Ενδεικτικό είναι ίσως το ότι η εφαρμογή του πιο κρίσιμου μέρους της διάταξης, δηλ. η εφαρμογή της διακίνησης εγγράφων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η οποία εξαρτιόταν από την έκδοση προεδρικού διατάγματος για την ψηφιακή υπογραφή, κατέστη δυνατή τρία χρόνια μετά την ψήφιση της διάταξης, το 2001, οπότε και εξεδόθη το σχετικό Π.Δ., κατ' εφαρμογή κοινοτικής οδηγίας του 1999. Επομένως, νομοτεχνικά, θα ήταν ίσως προτιμότερη μια πιο ολοκληρωμένη και ορθότερα δομημένη ρύθμιση με νόμο όλων των ζητημάτων που άπτονται της ηλεκτρονικής διακίνησης εγγράφων, έστω και αργότερα, αλλά άμεσα εφαρμόσιμη. Εν προκειμένω, ο νόμος υπήρχε από το 1998, αλλά είναι τυπικά εφαρμόσιμος από το 2001, πλήρως δε από το 2002 (με το Π.Δ. 342/2002) και πρακτικά, μάλλον ακόμα δεν έχει τύχει ούτε καν περιορισμένης εφαρμογής.

δεσμεύσεις παράγονται τόσο για τη Διοίκηση, όσο και για τους συναλλασσόμενους με αυτή. Υπό αυτό το πρίσμα πρέπει να εξεταστεί και το ενδεχόμενο συμπλήρωσης ή/και τροποποίησης του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

Ως υποχρεωτική προβλέπεται η αυθεντικοποίηση δια της ψηφιακής υπογραφής στις περιπτώσεις αποφάσεων, πιστοποιητικών και βεβαιώσεων, γνωμοδοτήσεων, αντιγράφων πρακτικών, εισηγήσεων και εκθέσεων που διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο από υπηρεσίες του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ και Ο.Τ.Α, προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 1 του Προεδρικού διατάγματος 342/02). Για τις κατηγορίες αυτές εγγράφων έχουν ισχύ οι διατάξεις του ΠΔ 150/2001 που αφορούν στη πρόσβαση στην αγορά, τις αρχές της εσωτερικής αγοράς, τους παρόχους πιστοποίησης, την ευθύνη τους, την προστασία δεδομένων, τους όρους που ισχύουν για αναγνωρισμένα πιστοποιητικά και τη διασφάλιση αξιοπιστίας της δημιουργίας υπογραφής.

- Στο άρθρο 2 του Π.Δ. 342/02 προβλέπεται ότι η διακίνηση εγγράφων χωρίς ψηφιακή υπογραφή επιτρέπεται και έχει ισχύ στις περιπτώσεις που δεν συνδέεται με την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος. Ενδεικτικά, ως έγγραφα εξαιρούμενα της υποχρέωσης ψηφιακής υπογραφής, αναφέρονται εκείνα που έχουν ως περιεχόμενο ερωτήματα, εγκυκλίους, οδηγίες, μελέτες, στατιστικά στοιχεία, αιτήσεις παροχής πληροφοριών κ.λπ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το πεδίο εφαρμογής του προαναφερόμενου διατάγματος περιορίζεται στη διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Για την εφαρμογή του άρθρου 14 του ν 2672/1998 που αποτελεί και την εξουσιοδοτική βάση του π.δ. 342/02 ως ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ορίζεται το σύστημα αποστολής και λήψης μηνυμάτων μέσω δικτύου από και προς την ηλεκτρονική διεύθυνση των χρηστών (άρθρο 14 παρ. 2, περ. γ' ν. 2672/1998). Για την εφαρμογή επίσης του άρθρου αυτού ως μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ορίζεται η πληροφορία, το κείμενο ή αρχείο δεδομένων ή άλλο έγγραφο που μεταδίδεται με σύστημα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (άρθρο 14 παρ. 2, περ. δ' ν. 2672/1998). Τόσο από άποψη

τελολογικής ερμηνείας, όσο και για την ταυτότητα της ρύθμισης πρέπει να αποδεχτούμε ότι η ρύθμιση αναφέρεται σε οποιαδήποτε μορφή ηλεκτρονικής – δικτυακής εξ' αποστάσεως επικοινωνίας.

Πρέπει να επισημανθεί ότι ο Ν. 3471/06 μεταφέροντας στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2002/58/EK για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ορίζει ως «ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: κάθε μήνυμα με κείμενο, φωνή, ήχο ή εικόνα που αποστέλλεται μέσω δημοσίου δικτύου επικοινωνιών, το οποίο μπορεί να αποθηκεύεται στο δίκτυο ή στον τερματικό εξοπλισμό του παραλήπτη, έως ότου ληφθεί από τον παραλήπτη»(άρθρο 2 § 8).

Ωστόσο, τόσο για την πλήρη κατανόηση του ορισμού, όσο και τον εντοπισμό ερμηνευτικών ζητημάτων, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι ως «δημόσιο δίκτυο επικοινωνιών» ορίζεται το δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, το οποίο χρησιμοποιείται, εξ ολοκλήρου ή κυρίως, για την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών».

Κατά το άρθρο 14 § 5 ν. 2672/1998 «για την διακίνηση μηνυμάτων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο προς φυσικά πρόσωπα, ΝΠΙΔ ή ενώσεις φυσικών προσώπων απαιτείται η συγκατάθεσή τους. Τα φυσικά πρόσωπα ή τα ΝΠΙΔ μπορούν με την υποβαλλόμενη αίτησή τους ή το διακινούμενο μήνυμα να δηλώνουν την προτίμησή τους ως προς το μέσο της απάντησης. Σε διαφορετική περίπτωση τεκμαίρεται η συγκατάθεσή τους για την διακίνηση της απάντησης με το ίδιο μέσο».

3. Ολοκληρωμένες διοικητικές συναλλαγές

3.1. Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (άρθρο 31 Ν. 3013/2002)

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 31 του Ν. 3013/2002, με αποστολή την παροχή διοικητικών πληροφοριών και τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών από την υποβολή της αίτησης μέχρι την έκδοση της τελικής πράξης σε συνεργασία με τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες, συνιστώνται Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) στις Περιφέρειες,

Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Νομαρχιακά Διαμερίσματα των Ενιαίων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Δήμους και Κοινότητες.

Στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι διοικητικές διαδικασίες με τα αντίστοιχα έντυπά τους, που θα διεκπεραιώνονται μέσω των Κ.Ε.Π., ενώ στις επόμενες παραγράφους ρυθμίζονται οργανωτικά ζητήματα των Κ.Ε.Π., ο συντονισμός και η εποπτεία της λειτουργίας των οποίων, η υποβολή προτάσεων και η εφαρμογή μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας τους, καθώς και η ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες ανατίθεται στη Γενική Διεύθυνση Διοικητικής Οργάνωσης και Διαδικασιών του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (παράγραφος 10)⁵.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα Κ.Ε.Π. εντάσσονται στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθώς η λειτουργία τους βασίζεται στην ηλεκτρονική επικοινωνία με τις επιμέρους υπηρεσίες του κράτους και στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του πολίτη από ένα και μόνο σημείο (one-stop-shop), όντας ταυτόχρονα μια εναλλακτική επιλογή για όσους δεν επιθυμούν να έχουν ηλεκτρονικό υπολογιστή.

3.2. Ολοκληρωμένες διοικητικές συναλλαγές: άρθρο 8 Ν.3242/2004

Προκειμένου να λειτουργήσουν οι υπηρεσίες μίας στάσης θα πρέπει, εκτός από την τεχνολογική υποδομή που εξασφαλίζουν τα έργα ΤΠΕ, να υπάρξει και το ανάλογο θεσμικό πλαίσιο. Η αναγκαιότητα αυτή υπαγόρευσε τη θέσπιση του άρθρου 8 του ν. 3242/2004⁶ που φέρει τον τίτλο «ολοκληρωμένες διοικητικές συναλλαγές». Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο αυτού, «όλες οι διοικητικές συναλλαγές που συνδέονται με την έκδοση ατομικής πράξης από

⁵ Κατ' εφαρμογή της εξουσιοδοτικής διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του νόμου 3013/2002 έχουν εκδοθεί μέχρι στιγμής οι υπουργικές αποφάσεις ΔΙΑΔΠ/Α1/12594/16.7.2002 (ΦΕΚ Β 899/16.7.2002), ΔΙΑΔΠ/Α1/12801/15.7.2002 (ΦΕΚ Β 882/15.7.2002), ΔΙΑΔΠ/Γ2γ/οικ.17215/ 17.9.2002 (ΦΕΚ 1204/17.9.2002) και ΔΙΑΔΠ/Α1/14839/7.8.2002, με τις οποίες καθορίζονται οι διοικητικές διαδικασίες ανά Υπουργείο που θα διεκπεραιώνονται μέσω των Κ.Ε.Π.

⁶ ΦΕΚ 102, τεύχος Α, 24 Μαΐου 2004.

έναν φορέα του δημόσιου τομέα και οι οποίες αφορούν την έκδοση πιστοποιητικών ή άλλων εγγράφων με τα οποία βεβαιώνονται πραγματικά περιστατικά, στοιχεία ή έννομες σχέσεις, διενεργούνται και ολοκληρώνονται από την υπηρεσία που είναι αρμόδια για την έκδοση της τελικής πράξης και με χρήση ηλεκτρονικών μέσων και ιδίως προηγμένων πληροφοριακών συστημάτων διαλειτουργικότητας».

Η υπηρεσία αυτή αναζητά τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες που τα κατέχουν και είναι αρμόδιες για την έκδοση αντίστοιχων πιστοποιητικών και βεβαιώσεων, οι οποίες μπορούν να επιβεβαιώσουν με ηλεκτρονικά μέσα τη συνδρομή των απαιτούμενων προϋποθέσεων για την έκδοση της ατομικής πράξης, εκτός αν λόγοι προστασίας των προσωπικών δεδομένων δεν το επιτρέπουν.

Επιπλέον, αν η ατομική διοικητική πράξη εκδίδεται μόνο κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης του διοικούμενου, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από σχετικά πιστοποιητικά ή βεβαιωτικά έγγραφα, ο αιτών έχει τη δυνατότητα να συμπληρώσει όλες τις αναγκαίες για την έκδοση της πράξης πληροφορίες σε ειδικά διαμορφωμένο έντυπο αίτησης-υπεύθυνης δήλωσης και ο δημόσιος φορέας που την παραλαμβάνει -είτε είναι η αρμόδια για την έκδοση της πράξης υπηρεσία, είτε ένα Κ.Ε.Π.- υποχρεούται να επαληθεύσει τις αναγκαίες πληροφορίες πριν εκδώσει την ατομική διοικητική πράξη.

Το άρθρο 8 του ν. 3242/2004 συνιστά σημαντικό βήμα θεμελίωσης των υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στη χώρα μας αλλά δεν εξαντλεί τη νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος για δύο, κυρίως, λόγους:

Πρώτον, δεν κάνει λόγο για ηλεκτρονική υποβολή της αίτησης του διοικούμενου αλλά για «συμπλήρωση και υπογραφή σε κατάλληλα διαμορφωμένο έντυπο αίτησης-υπεύθυνης δήλωσης» (παρ. 4), αποκλείοντας από το πεδίο εφαρμογής της την περίπτωση της «συναλλαγής» του διοικούμενου μέσω διαδικτυακής πύλης της Δημόσιας Διοίκησης. Καλύπτει μόνο την περίπτωση που ο διοικούμενος απευθύνεται με τη φυσική του παρουσία σε υπηρεσία μίας στάσης αφού προβλέπει τη διενέργεια με ηλεκτρονικά μέσα μόνο των ενδοδιοικητικών συναλλαγών μέχρι την έκδοση της τελικής πράξης.

Δεύτερον, στην παράγραφο 5 αυτού προβλέπεται ότι οι υπηρεσίες στις οποίες θα εφαρμοστεί η ρύθμιση για τις ολοκληρωμένες διοικητικές συναλλαγές καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού ΕΣ.Δ.Δ.Α. και του κατά περίπτωση οικείου υπουργού. Κάθε διοικητική διαδικασία που εμπίπτει στην έννοια της «ατομικής διοικητικής πράξης που βεβαιώνει πραγματικά περιστατικά» θα πρέπει να πιστοποιηθεί με κοινές υπουργικές αποφάσεις, διαδικασία που απαιτεί χρόνο και συνεργασία μεταξύ τουλάχιστον δύο δημόσιων οργανισμών. Και σε αυτή την περίπτωση ενδείκνυται η πιλοτική εφαρμογή σε μια μικρή ομάδα των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων, από πολίτες και επιχειρήσεις, υπηρεσιών ώστε η παραπάνω καινοτόμος ρύθμιση να αποκτήσει έρεισμα στη συνείδηση των διοικούμενων.

Από όσα αναφέρθηκαν στις προηγούμενες δύο ενότητες καταδεικνύεται η αλληλεξάρτηση τεχνολογικών υποδομών και θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Η πλατφόρμα e-ker «διαχειρίζεται τις έντυπες αιτήσεις του πολίτη» ενώ το άρθρο 8 ν. 3242/2004 αναφέρεται σε «έντυπο αίτησης-υπεύθυνης δήλωσης».

Προς την κατεύθυνση αυτή είναι προσανατολισμένη και η εισαγωγή της τηλεδιάσκεψης ως τρόπου συνεδρίασης των συλλογικών οργάνων της διοίκησης⁷. Πρόκειται για ρύθμιση, η οποία εμμέσως αφορά ζητήματα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης αφού επιτρέπει «την επικοινωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων ομάδων ή ατόμων μέσω συστημάτων ήχου, εικόνας και ήχου ή ηλεκτρονικών υπολογιστών ή άλλων μέσων που παρέχουν οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών» (παρ. 1).

4. Κανονιστικό Πλαίσιο Αυθεντικοποίησης-Ταυτοποίησης

4.1. Ηλεκτρονική Υπογραφή (Οδηγία 99/93/ΕΚ και Π.Δ. 150/2001)

Αν και η νομοθετική εξουσιοδότηση για την έκδοση προεδρικού διατάγματος, με το οποίο θα ρυθμιζόταν το ζήτημα της ψηφιακής υπογραφής υπήρχε από το 1998, το προεδρικό διάταγμα για την ηλεκτρονική υπογραφή

⁷ Υπ' αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Α/7841 κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών ΕΣ.Δ.Δ.Α. και Οικονομίας και Οικονομικών/ ΦΕΚ 539, τεύχος Β, 21 Απριλίου 2005.

εκδόθηκε μόλις το 2001, κατά προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου.

Στους ορισμούς του άρθρου 2 ορίζονται οι έννοιες της ηλεκτρονικής και της ψηφιακής υπογραφής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολούθησε μια μικτή προσέγγιση δύο επιπέδων, η οποία συνδυάζει και τις προαναφερόμενες κατευθύνσεις (μινιμαλιστική και αναλυτική). Πρόκειται για την «προσέγγιση των δύο βαθμίδων». Η οδηγία κάνει διάκριση ανάμεσα σε μια "ηλεκτρονική υπογραφή" και σε μια "προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή" («ψηφιακή υπογραφή»).

Η οδηγία 99/93/EK κάνει διάκριση ανάμεσα σε "ηλεκτρονικές υπογραφές" και "προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές". Για τις πρώτες ορίζεται απλώς ότι "είναι δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα ή λογικά συσχετιζόμενα με άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας". Ο ορισμός είναι τόσο ευρύς που θα αρκούσε να προσθέσει κανείς το όνομά του κάτω από ένα κείμενο ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και να έχει έτσι μια ηλεκτρονική υπογραφή. Βέβαια, αυτός ο ιδιαίτερα ευρύς ορισμός δεν έχει και πολλές νομικές συνέπειες, διότι όλες σχεδόν οι προβλέψεις της οδηγίας αναφέρονται σε "προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές" και τα "αναγνωρισμένα πιστοποιητικά" .

Μια «προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή» πρέπει να ανταποκρίνεται στις εξής απαιτήσεις:

- να συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα
- να μπορεί να ταυτοποιήσει τον υπογράφοντα
- να έχει δημιουργηθεί με μέσα που ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο
- να συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε επακόλουθη αλλοίωση των δεδομένων.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 7 της Οδηγίας 99/93/EK, τα κράτη-μέλη δύνανται να εξαρτούν την χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών στο δημόσιο τομέα από ενδεχόμενες πρόσθετες απαιτήσεις. Επομένως, αν η εκτελεστή διοικητική πράξη καταρτιστεί ηλεκτρονικά χωρίς τους όρους του άρθρου 3 παρ. 1 τότε θα είναι άκυρη ή αν υποβάλλεται από τον νόμο σε πρόσθετες διατυπώσεις δημοσιότητας, ανυπόστατη⁸.

4.2. Το Ηλεκτρονικό (Διοικητικό Έγγραφο)

Κάθε πληροφοριακό σύστημα που αυτοματοποιεί μια διαδικασία για κάθε βήμα αυτής ενεργοποιεί όλους τους αναγκαίους για την υλοποίηση του πόρους, δηλαδή τον υπεύθυνο υπάλληλο, τον φάκελο με τα έγγραφα της περίπτωσης και το απαιτούμενο λογισμικό εφαρμογής. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να διευκρινίσουμε το περιεχόμενο που προσλαμβάνει η έννοια «έγγραφο» στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και γενικότερα στην πραγματοποίηση συναλλαγών μέσω του διαδικτύου και κατόπιν να εξετάσουμε τα νομικά προβλήματα που σχετίζονται με αυτό.

Ηλεκτρονικό έγγραφο είναι, κατά την κρατούσα γνώμη, σύνολο δεδομένων που έχουν εγγραφεί στο μαγνητικό δίσκο ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, αφού γίνουν αντικείμενο επεξεργασίας και μπορούν να αποτυπωθούν με βάση τις εντολές του προγράμματος κατά τρόπο αναγνώσιμο είτε στην οθόνη του μηχανήματος είτε στον προσαρτημένο εκτυπωτή⁹.

Από τον παραπάνω ορισμό γίνεται φανερό ότι «το ηλεκτρονικό έγγραφο δεν παρέχει τα εχέγγυα της γνησιότητας και της αυθεντικότητας που παρέχει ένα συμβατικό έγγραφο»¹⁰. Οι διαφορές τους συνίστανται αφενός στο ότι το

⁸ Βλ. Θεσμικό πλαίσιο και ηλεκτρονικό επιχειρείν στην Ελλάδα - Αλληλεπίδραση και προοπτικές, www.ebusinessforum.gr

⁹ Βλ. Στ. Κουσούλη, «Σύγχρονες μορφές έγγραφης συναλλαγής-telex, telefax, ηλεκτρονικό έγγραφο», εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1992, σελ.138.

¹⁰ Θ. Σιδηρόπουλου,, «Το δίκαιο του διαδικτύου», εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 76.

ηλεκτρονικό έγγραφο στερείται ιδιόχειρης υπογραφής, αφετέρου στο ότι δεν ενσωματώνεται σε υλικό φορέα, που παρουσιάζει διάρκεια ζωής.

Κατά συνέπεια τίθεται το ζήτημα της αποδεικτικής του δύναμης η οποία και εξαρτάται από την κατηγορία στην οποία ανήκει το ηλεκτρονικό έγγραφο¹¹. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα ηλεκτρονικά έγγραφα που φέρουν «προηγμένη» ηλεκτρονική υπογραφή. Το περιεχόμενο του όρου «προηγμένη» διευκρινίζεται στο άρθρο 2 του Π.Δ. 150/2001¹². Τα ηλεκτρονικά έγγραφα που φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή εξομοιώνονται με τα συμβατικά έγγραφα που φέρουν ιδιόχειρη υπογραφή και ως εκ τούτου διαθέτουν πλήρη αποδεικτική δύναμη (άρθρα 3 παρ. 1 Π.Δ. 150/2001, 14 παρ. 22 ν. 2672/1998, 443 και 445 ΚΠολΔ), υπό την προϋπόθεση ότι ο φορέας που εξέδωσε το σχετικό πιστοποιητικό πληροί τους όρους που τίθενται στο Παράρτημα Ι και ΙΙ του Π.Δ. 150/2001.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν τα έγγραφα που φέρουν μη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, δηλαδή υπογραφή που δεν δημιουργήθηκε με ασφαλή διάταξη ή που βασίζεται σε μη αναγνωρισμένο πιστοποιητικό ενώ στην τρίτη κατατάσσονται εκείνα που δεν είναι υπογεγραμμένα ηλεκτρονικά. Η γνησιότητα της προέλευσης αυτών των ηλεκτρονικών εγγράφων θα πρέπει να αποδεικνύεται κάθε φορά από τα πρόσωπα που τα επικαλούνται, πράγμα το οποίο είναι πιο εύκολο όταν τα έγγραφα φέρουν μη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή και πιο δύσκολο όταν αυτά δεν φέρουν κανένα στοιχείο εξατομίκευσης του εκδότη τους.

Όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 14 παρ. 3 και 4 του ν. 2672/1998 επιτρέπει τη διακίνηση εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και τρίτων φυσικών ή νομικών προσώπων με ηλεκτρονικά μέσα (τηλεομοιοτυπία και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο). Τη διάταξη της παρ. 4 εξειδικεύουν τα άρθρα 1 και 2 του Π.Δ. 342/2002¹³ «Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και των

¹¹ Θ. Σιδηρόπουλου, ο.π., σελ. 77.

¹² ΦΕΚ 125, τεύχος Α, 25 Ιουνίου 2001.

¹³ ΦΕΚ 284, τεύχος Α, 22 Νοεμβρίου 2002.

φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων φυσικών προσώπων». Συγκεκριμένα η διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Π.Δ. 342/2002 προβλέπει ότι αποφάσεις, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις που διακινούνται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μεταξύ των παραπάνω, οφείλουν πάντα να φέρουν ψηφιακή υπογραφή. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση γνωμοδοτήσεων, αντιγράφων πρακτικών, εισηγήσεων και εκθέσεων που αποστέλλονται από δημόσιες υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. σε τρίτα πρόσωπα (άρθρο 1 παρ. 2). Αντίθετα, επιτρέπεται και έχει ισχύ η διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και χωρίς ψηφιακή υπογραφή μεταξύ των παραπάνω, αν τα έγγραφα αυτά δε συνδέονται με την παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος, ιδίως δε όταν έχουν ως περιεχόμενο γνωμοδοτήσεις, ερωτήματα, εγκυκλίους, οδηγίες, μελέτες, στατιστικά στοιχεία, αιτήσεις παροχής πληροφοριών και σχετικές απαντήσεις.

Τέλος, σε ότι αφορά ηλεκτρονικά έγγραφα δημοσίου ενδιαφέροντος θα πρέπει να αναφερθεί ότι η διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής δηλώσεων νομιμοποιήθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 8 του ν. 2753/1999¹⁴ κατά την οποία: «Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δύνανται να καθορίζονται οι διαδικασίες, οι λεπτομέρειες και ό,τι άλλο απαιτείται, ώστε οι δηλώσεις οποιουδήποτε φορολογικού αντικείμενου καθώς και τα τελωνειακά παραστατικά να μπορούν να υποβάλλονται με τη χρήση σύγχρονων ηλεκτρονικών μεθόδων και δικτυακών υποδομών».

5. Ο Ν. 3448/2006

Η Οδηγία 2003/98/ΕΚ «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του Δημόσιου Τομέα» ενσωματώθηκε στο δίκαιό μας με τον ν. 3448/06. Η αιτιολογική έκθεση τόσο της Οδηγίας όσο και του νέου νόμου που αναφέρει ότι η περαιτέρω χρήση των δημόσιων πληροφοριών θα συμβάλει στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας με τη δημιουργία μιας αγοράς πληροφοριών που θα βασίζεται στις ανεκμετάλλευτες μέχρι τώρα πληροφορίες του δημοσίου τομέα των κρατών μελών.

¹⁴ ΦΕΚ 249, τεύχος Α, 17 Νοεμβρίου 1999

Έχει υποστηριχθεί ότι ο νομοθέτης θα έπρεπε να ρυθμίσει το θέμα συνολικά, δηλ. στο πλαίσιο συνολικά της επικαιροποίησης των ρυθμίσεων που αφορούν την πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα. Σχετικά με αυτήν την τελευταία επιφύλαξη η αιτιολογική έκθεση του ελληνικού νόμου αναφέρει ότι το δικαίωμα περαιτέρω χρήσης δεν θίγει το δικαίωμα πρόσβασης. Στην πραγματικότητα η αναγνώριση αυτού του δικαιώματος, η δυνατότητα αποκλειστικών συμβάσεων και ειδικά η παράλειψη διαφοροποίησης πολιτικής τελών που θα δούμε αναλυτικά παρακάτω μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της πρόσβασης πολιτών. Ανάλογη θέση είχε η Επιτροπή των Περιφερειών, η οποία σε Γνωμοδότησή της αναφέρει ότι ανησυχεί για την εν δυνάμει οικονομική αξία των προϊόντων που παράγονται με την εκμετάλλευση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα από τον ιδιωτικό τομέα, η οποία και ενδέχεται να περιορίσει σημαντικά τη γενικευμένη χρήση αυτών των προϊόντων¹⁵.

Ως περαιτέρω χρήση¹⁶ νοείται η χρήση, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εγγράφων που βρίσκονται στην κατοχή φορέων του δημόσιου τομέα, για εμπορικούς ή μη εμπορικούς σκοπούς, εκτός του αρχικού σκοπού στα πλαίσια της δημόσιας αποστολής για τον οποίο παρήχθησαν τα έγγραφα. Σύμφωνα με τον ορισμό του ελληνικού νόμου είναι χρήση η οποία γίνεται για λόγους που δεν εμπίπτουν στο πεδίο δημόσιας αποστολής του φορέα. Η ανταλλαγή εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα αποκλειστικά και μόνο κατά την άσκηση της δημόσιας αποστολής τους δεν συνιστά περαιτέρω χρήση.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου αλλά και μέρος της θεωρίας¹⁷ υποστηρίζεται ότι η περαιτέρω χρήση αποτελεί το επόμενο στάδιο σε σχέση με την πρόσβαση, αφού πρώτα αποκτάται μια πληροφορία και έπειτα χρησιμοποιείται. Υποστηρίζεται επίσης ότι το δικαίωμα περαιτέρω χρήσης αποτελεί διεύρυνση του δικαιώματος παροχής πληροφοριών από τη

¹⁵Παράγραφος 2.14 της Γνωμοδότησης της Επιτροπής των Περιφερειών. Τεκμήριο διαθέσιμο στο <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002AR0134:EL:HTML>,

¹⁶ Άρθρο 1 της Οδηγίας 2003/98/EK

¹⁷ Ιγγλεζάκης Ι., Περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα. Η Οδηγία 2003/98 και η προοπτική ενσωμάτωσης στο ελληνικό δίκαιο. ΕΕΕυρΔ 1:2005 σελ. 222

διοίκηση που κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 παρ. 3 Σ και ρυθμίζεται ειδικά στο άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

Η παραπάνω θέση δεν είναι αυτονόητη. Η μέχρι πρότινος θεωρητική ανάλυση του δικαιώματος παροχής πληροφοριών από τη διοίκηση ως αναπόσπαστο μέρος του δικαιώματος του αναφέρεσθαι που κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 παρ. 3 του Συντάγματος δεν αναφερόταν σε αυτή την οικονομική διάσταση του δικαιώματος αλλά σχετιζόταν με τη διοικητική προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών¹⁸. Από το πνεύμα της διάταξης δεν προέκυπτε τέτοια δυνατότητα ή κάποιος λόγος διεύρυνσης. Μάλιστα η νομοθετική αναγνώριση του δικαιώματος αυτού όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 του ΚΔΔ ορίζει σαφώς ότι η άσκηση δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα δεν περιλαμβάνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής, διάδοσης και χρησιμοποίησης των διοικητικών στοιχείων για εμπορικούς σκοπούς, αλλά οι δυνατότητες αυτές είναι επιτρεπτές μόνο για μη εμπορικούς σκοπούς, όπως για λόγους διεξαγωγής επιστημονικής έρευνας ή ενημέρωσης του κοινού¹⁹. Το μόνο ειδικό δικαίωμα που αναγνωρίζεται είναι το δικαίωμα χορήγησης αντιγράφων που για να είναι δυνατή η άσκησή του προβλέπονται ειδικές προϋποθέσεις από το δίκαιο²⁰.

Η έννοια της πληροφορίας δημοσίου τομέα είναι σημαντικά πιο ευρεία. Μάλιστα ο νέος νόμος διευρύνει την έννοια του εγγράφου. Στο νέο νόμο (άρθρο 3 παρ. 3) ορίζονται ως έγγραφα στα οποία επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση και τα ιδιωτικά έγγραφα που βρίσκονται σε αρχεία του δημοσίου και χρησιμοποιήθηκαν ή ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό της διοικητικής τους δράσης. Ιδιωτικά νοούνται τα έγγραφα που έχουν συνταχθεί από ιδιωτικούς φορείς αλλά έχουν εισέλθει σε μια δημόσια υπηρεσία, έχουν πρωτοκολληθεί και έχουν αποκτήσει το χαρακτήρα δημοσίου εγγράφου. Ενώ στα διοικητικά έγγραφα δικαίωμα πρόσβασης έχει κάθε ενδιαφερόμενος, στα

¹⁸ Δαγτόγλου, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Τόμος Β σελ. 1171 επ.

¹⁹ Σολδάτος Δ. Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας. Σχετικές Διατάξεις. Νομολογία σελ 71

²⁰ Η αίτηση περί χορήγησης αντιγράφων διοικητικών εγγράφων πρέπει να είναι σαφής, ορισμένη, και να αναφέρεται σε συγκεκριμένα διοικητικά έγγραφα και όχι αόριστη ώστε να καθίσταται δυνατή η ικανοποίηση του αιτήματος με λελογισμένη απασχόληση των αρμοδίων διοικητικών αρχών. (Γνωμ.Νομ Συμ 119/97, 4314/1996) σε Σολδάτος Δ. Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας. Σχετικές Διατάξεις. Νομολογία σελ 45

ιδιωτικά δικαίωμα γνώσης τους έχει μόνο όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον²¹. Τέλος η σημαντικότερη διαφορά είναι ότι ενώ η παροχή διοικητικών εγγράφων στους αιτούντες αποτελεί υποχρέωση της διοίκησης, η διευκόλυνση της περαιτέρω χρήσης, όπως προβλέπεται από το νέο νόμο, αποτελεί ευχέρεια των δημοσίων φορέων.

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι το δικαίωμα περαιτέρω χρήσης δεν μπορεί να αποτελεί διεύρυνση με οικονομικές προεκτάσεις του δικαιώματος παροχής πληροφοριών. Προφανώς τα δύο δικαιώματα συνδέονται αλλά το ένα δεν αποτελεί διεύρυνση του άλλου. Στην ουσία ο ν. 3448/2006 αποτελεί νομοθετική εξειδίκευση του δικαιώματος πρόσβασης στις ηλεκτρονικές πληροφορίες²², με ιδιαίτερη έμφαση στην οικονομική διάσταση του δικαιώματος. Πρόκειται για την πρώτη νομοθετική αναγνώριση ότι η κατοχή πληροφορίας είναι ουσιώδους σημασίας για την ανάπτυξη της προσωπικότητας του καθενός και τη συμμετοχή του στην κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική και κυρίως οικονομική ζωή. Ταυτόχρονα αποτελεί αναγνώριση ότι η δημόσια πληροφορία αποτελεί σημαντικό οικονομικό κοινό αγαθό που πρέπει το απολαμβάνουν όλοι με τους θεμιτούς περιορισμούς για προστασία δικαιωμάτων τρίτων και του δημόσιου συμφέροντος που προβλέπονται κάθε φορά.

Η κατοχύρωση του δικαιώματος περαιτέρω χρήσης συνδέεται στενότερα με το άρθρο 5 Α Σ και λιγότερο από το άρθρο 10 παρ. 3. Το νομικό πλαίσιο περαιτέρω χρήσης είναι ευρύτερο από το νομικό πλαίσιο πρόσβασης και ενδέχεται να δημιουργήσει σύγχυση για τα δικαιώματα πρόσβασης και περαιτέρω χρήσης και αντίστοιχες υποχρεώσεις του κράτους.

Η έννοια της πρόσβασης και περαιτέρω χρήσης όταν πρόκειται για ηλεκτρονικά μέσα είναι ασαφής. Τα προβλήματα δεν πρόκειται να λύσει η κωδικοποίηση των διατάξεων για την πρόσβαση που προβλέπει στο νέο νόμο ο νομοθέτης (άρθρο 14). Ορθότερο θα ήταν να είχε θεσπιστεί ένα γενικό ρυθμιστικό πλαίσιο πρόσβασης στις δημόσιες πληροφορίες και ειδικά στα

²¹ Τάχος Α., Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Ν.2690/1999, εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη.2002, σελ. 121 επ.

²² Η Οδηγία και ο ν. 3448/06 στην αιτιολογική έκθεση αναφέρονται στην περαιτέρω χρήση των πληροφοριών για εμπορικούς ή μη σκοπούς με έμφαση στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων.

ηλεκτρονικά δεδομένα και σε αυτό να είχε ενταχθεί το δικαίωμα περαιτέρω χρήσης ως ειδικότερη έκφανση. Άλλωστε από το σύνολο των δημόσιων πληροφοριών, η πρόσβαση στην πλειονότητα των πληροφοριών πρέπει να είναι ελεύθερη και σε κάποιες από αυτές να προβλέπονται ειδικοί όροι πρόσβασης ή η πρόσβαση να κοστολογείται.

Ο νόμος 3448/06 προβλέπει τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, όπου είναι εφικτό, προς διευκόλυνση της διαδικασίας για περαιτέρω χρήση των εγγράφων είτε πρόκειται για την ηλεκτρονική υποβολή και επεξεργασία των αιτήσεων²³, είτε για τη διάθεση των εγγράφων με ηλεκτρονικά μέσα²⁴, είτε για τη διάθεση τυποποιημένων αδειών σε ψηφιακή μορφή με δυνατότητα ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους²⁵, είτε για την κατάρτιση καταλόγων με δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης σε αυτά ή για τη δημιουργία ιστοσελίδων²⁶.

Ο νόμος και η Οδηγία δεν επιβάλλει στους φορείς δημοσίου τομέα την υποχρέωση έγκρισης της περαιτέρω χρήσης των δημόσιων εγγράφων αλλά θέτει μια σειρά αρχών και κανόνων που οφείλει να ακολουθεί ένας φορέας, όταν επιλέγει να διαθέσει τα δεδομένα του για περαιτέρω χρήση. Προβλέπεται ότι οι όροι περαιτέρω χρήσης και τα πάγια τέλη πρέπει να καθορίζονται εκ των προτέρων και να δημοσιοποιούνται ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα όπου αυτό είναι δυνατό και ενδεδειγμένο. Σε περίπτωση που η δημόσια αρχή αποφασίσει να μην διαθέτει πλέον ορισμένα έγγραφα προς περαιτέρω χρήση ή να σταματήσει την ενημέρωση των σχετικών αρχείων, σε οποιαδήποτε μορφή και αν τηρούνται, θα πρέπει να δημοσιοποιεί την απόφασή της αυτή χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και κατά προτίμηση με ηλεκτρονικά μέσα²⁷.

Μία από τις παραλείψεις του νόμου έγκειται στην έλλειψη της δυνατότητας να διαφοροποιούνται τα τέλη ανάλογα με κατηγορία των χρηστών, αν πρόκειται για επιχειρήσεις ή για ερευνητές κ.λπ. Ζητήματα εγείρει επίσης η μη πρόβλεψη της κατηγοριοποίησης των πληροφοριών και

²³ Άρθρο 5 παρ. 1 Προθεσμία αιτήσεων για περαιτέρω χρήση των εγγράφων.

²⁴ Άρθρο 6 Μορφές διάθεσης των εγγράφων.

²⁵ Άρθρο 7 Άδειες και λοιποί όροι για την περαιτέρω χρήση των εγγράφων.

²⁶ Άρθρο 10 Μέτρα διευκόλυνσης της αναζήτησης εγγράφων.

²⁷ Άρθρο 9 Διαφάνεια ως προς τους όρους χορήγησης των εγγράφων.

ανάλογων περιορισμών στην πρόσβαση. Όλες οι πληροφορίες δεν έχουν την ίδια σημασία για την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή του πολίτη στα κοινά. Οι προκηρύξεις π.χ. πρέπει να δημοσιοποιούνται χωρίς τη δυνατότητα πρόβλεψης τελών.

Σημαντική διαφοροποίηση του ελληνικού νόμου από την Οδηγία είναι ότι προβλέπει ότι το πεδίο εφαρμογής του δεν θα εκτείνεται σε πληροφορίες που οι δημόσιοι φορείς έχουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Στόχος της Οδηγίας ήταν ακριβώς να αμβλύνει τα εμπόδια περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών που έχουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας οι φορείς δημοσίου τομέα. Με την προσθήκη αυτής της διάταξης ουσιαστικά το ψηφισμένο νομοσχέδιο περιορίζει σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της διάταξης.

Στο πεδίο εφαρμογής του νόμου και της Οδηγίας δεν περιλαμβάνονται επίσης πληροφορίες που είναι και ιδιαίτερα σημαντικές για την κοινωνία αλλά και μεγάλης οικονομικής αξίας. Πρόκειται για πληροφορίες που παράγονται από εκπαιδευτικά, ερευνητικά και πολιτιστικά ιδρύματα όπως αρχεία και βιβλιοθήκες. Κρίσιμο είναι το ερώτημα ποιο είναι το καθεστώς πρόσβασης και περαιτέρω χρήσης που ισχύει για αυτά τα ιδρύματα. Η έλλειψη ενός γενικού πλαισίου πρόσβασης στις πληροφορίες του δημοσίου τομέα έχει ως αποτέλεσμα να είναι ασαφή τα δικαιώματα πρόσβασης περαιτέρω χρήσης μιας σημαντικής μερίδας πληροφοριών δημοσίου τομέα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

**Καταγραφή προόδου Χωρών της ΕΕ
στον τομέα της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης**

1. ΙΤΑΛΙΑ

Το Νομικό Πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

α) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Νομοθεσία

Ψηφιακός Διοικητικός Κώδικας (2005)

Μετά την ψήφισή του ως Νομοθετικού διατάγματος την 7η Μαρτίου 2005 και τη δημοσίευσή του στην Ιταλική Εφημερίδα της Κυβέρνησης την 16η Μαΐου 2005, ο Ψηφιακός Διοικητικός Κώδικας (γνωστός επίσης κι ως «Κώδικας της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης») έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός σαφούς νομικού πλαισίου για την ανάπτυξη της η-Διακυβέρνησης και για την ανάδειξη μιας αποτελεσματικής και φιλικής προς τους χρήστες της Δημόσιας Διοίκησης. Έχει ως στόχο να συνεισφέρει στην απομάκρυνση των εμποδίων, όπως οι «πολιτιστικές δυσκολίες» και οι «απαρχαιωμένοι κανόνες», έτσι ώστε να αναπτυχθεί περαιτέρω η η-Διακυβέρνηση. Μεταξύ άλλων, ο προτεινόμενος Κώδικας υπαγορεύει στις Δημόσιες Διοικήσεις να: μοιράζονται τις σχετικές πληροφορίες μεταξύ τους με ηλεκτρονικά μέσα, έτσι ώστε να διευκολύνουν τη ζωή των πολιτών και των επιχειρήσεων, να παρέχουν ένα ελάχιστο αριθμό περιεχομένων και υπηρεσιών στους ιστοτόπους τους, καθώς και ένα περιεκτικό οργανόγραμμα, έναν κατάλογο ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μια λίστα η-Υπηρεσιών, τη δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης σε αιτήσεις μέσω ίντερνετ, και διαφόρων άλλων λεπτομερειών σχετικά με τις διοικητικές διαδικασίες, την επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την ανταλλαγή εγγράφων και πληροφοριών, την αποδοχή των online πληρωμών από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, η χρήση της ηλεκτρονικής ταυτότητας και της Εθνικής Κάρτας Υπηρεσιών ως κύριο μέσο πρόσβασης στις online υπηρεσίες.

Ο Κώδικας παρέχει στους πολίτες και στις επιχειρήσεις το δικαίωμα να ζητήσουν συναλλαγές με ηλεκτρονικά μέσα με τα Όργανα της Δημόσιας Διοίκησης. Ο Ψηφιακός Διοικητικός Κώδικας τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2006. Ο Υπουργός για τη Μεταρρύθμιση και την Καινοτομία στην Δημόσια Διοίκηση υιοθέτησε τον Φεβρουάριο του 2007 μια υπουργική απόφαση (direttiva)

η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της εφαρμογής του Ψηφιακού Διοικητικού Κώδικα.

β) Ελευθερία της Πληροφόρησης και Νομοθεσία

Ο νόμος για την Διοικητική Διαδικασία και την Πρόσβαση στα Διοικητικά Έγγραφα (1990)

Το Κεφάλαιο 5 του Ν. 241/90 της 7^{ης} Αυγούστου 1990 προβλέπει το περιορισμένο δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα. Ο Νόμος υπαγορεύει ότι τα άτομα που κάνουν αίτηση για πληροφόρηση θα πρέπει να έχουν «να διαφυλάξουν κάποιο ανάλογο συμφέρον σε σχετικές νομικές καταστάσεις». Εφαρμόζεται στα «διοικητικά όργανα του κράτους, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών και αυτόνομων οργάνων, των δημοσίων νομικών προσώπων και των προμηθευτών των δημοσίων υπηρεσιών, καθώς και των εγγυοδοτικών και εποπτικών αρχών». Οι δημόσιοι οργανισμοί θα πρέπει να ανταποκριθούν εντός 30 ημερών στο αίτημα αλλά μπορούν να καθυστερήσουν την έκδοση σε περίπτωση που αυτή «εμποδίζει ή παρακωλύει σοβαρά τη διενέργεια των διοικητικών λειτουργιών». Οι αρχές μπορούν να αναστείλουν την πρόσβαση στην πληροφόρηση όταν αφορά α) την ασφάλεια, την εθνική άμυνα και τις διεθνείς σχέσεις, β) την εξωτερική νομισματική πολιτική, γ) τη δημόσια τάξη, την πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος, δ) την προστασία την ιδιωτικής ζωής τρίτων. Οι προσφυγές μπορούν να γίνουν σ' ένα περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο, στο οποίο τις αποφάσεις μπορεί να γίνει έφεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Ο νόμος επίσης καθιερώνει την Επιτροπή πρόσβασης στα Διοικητικά Έγγραφα η οποία λογοδοτεί στον Πρωθυπουργό. Η Επιτροπή εκδίδει μια ετήσια αναφορά και μπορεί να ζητήσει όλα τα έγγραφα εκτός αυτών που υπάγονται στο κρατικό απόρρητο. Η Επιτροπή είναι επίσης επιφορτισμένη με τη λειτουργία και την ανάλυση της κυβερνητικής βάσης δεδομένων για τις αιτήσεις περαιτέρω πληροφόρησης.

γ) Η νομοθεσία για τη Προστασία των Δεδομένων και της Ιδιωτικής Ζωής

Ο Κώδικας προστασίας δεδομένων (2003)

Ο Κώδικας Προστασίας Δεδομένων υιοθετήθηκε με τη μορφή του Νομοθετικού Διατάγματος την 30^η Ιουνίου 2003 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2004. Αντικαθιστά τον προηγούμενο νόμο για την προστασία των δεδομένων (Ν. 675/1996) καθώς και έναν αριθμό άλλων νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων. Έχει ως στόχο να εκσυγχρονίσει, να ολοκληρώσει και να σταθεροποιήσει την ιταλική νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων, εισάγοντας σημαντικές καινοτομίες και εναρμονίζοντας την εθνική νομοθεσία με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς, και συγκεκριμένα την Οδηγία 95/46/EK (Οδηγία για την Προστασία των Δεδομένων) και 2002/58/EK (Οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες).

δ) Νομοθεσία για το η-Εμπόριο

Το Νομοθετικό Διάταγμα για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (2003)

Το Νομοθετικό Διάταγμα Νο 70 της 9^{ης} Απριλίου 2003, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 14^η Μαΐου 2003, ενσωματώνει την Οδηγία για το η-Εμπόριο της ΕΕ (2000/31/EK).

ε) Η Νομοθεσία για τις η-Επικοινωνίες

Ο Κώδικας για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (2003)

Τα διατάγματα για πιστοποιημένο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (2005)

Ο Κώδικας για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, ο οποίος υιοθετήθηκε ως Νομοθετικό Διάταγμα την 31^η Ιουλίου 2003, τέθηκε σε ισχύ την 16^η Σεπτεμβρίου 2003. Μεταθέτει τέσσερις από τις οδηγίες του νέου κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, αφού η οδηγία για την Ηλεκτρονική Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής ενσωματώθηκε στον Κώδικα Προστασίας Δεδομένων. Με το Προεδρικό Διάταγμα 68 της 11^{ης} Φεβρουαρίου 2005, απέκτησαν νομική ισχύ οι ηλεκτρονικές επιστολές που στέλνονται μέσω πιστοποιημένου ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Posta elettronica certificata – PEC). Το διάταγμα με ημερομηνία την 2^α Νοεμβρίου 2005 παραθέτει τους τεχνικούς κανόνες για την δημιουργία, την μετάδοση και την επικύρωση ενός πιστοποιημένου ηλεκτρονικού μηνύματος.

στ) Η νομοθεσία για τις η-Υπογραφές

Νομοθετικό Διάταγμα για τις Ηλεκτρονικές Υπογραφές (2002)

Ψηφιακός Διοικητικός Κώδικας (2005)

Η Ιταλία συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των πρώτων χωρών της ΕΕ που προσέδωσαν πλήρη νομική ισχύ στις ηλεκτρονικές υπογραφές. Ο Ν. 59 της 15^{ης} Μαρτίου 1997 για την απλούστευση της Δημόσιας Διοίκησης προέβλεπε στο άρθρο 15 ότι η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων θα έπρεπε να έχει νομική ισχύ για τις διοικητικές διαδικασίες, και οι κανόνες σχετικά με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπογραφών και εγγράφων παρατίθενται αναλυτικά σε μια σειρά προεδρικών και κυβερνητικών διαταγμάτων που υιοθετήθηκαν μεταξύ 1997 και 2001. Το Νομοθετικό Διάταγμα Νο. 10 της 15ης Φεβρουαρίου 2002 εναρμονίζει τις ηλεκτρονικές υπογραφές με την οδηγία της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές υπογραφές (1999/93/ΕΚ). Ο Ψηφιακός Διοικητικός Κώδικας ρυθμίζει τις ηλεκτρονικές υπογραφές και επιβεβαιώνει την πλήρη νομική τους ισχύ.

ζ) Νομοθεσία για τις Ηλεκτρονικές Συμβάσεις

Ο Κώδικας για τις Ηλεκτρονικές Συμβάσεις (2006)

Ο Κώδικας για τις Ηλεκτρονικές Συμβάσεις ('De Lise Code'), ο οποίος υιοθετήθηκε την 12^η Απριλίου 2006, ενσωματώνει τις οδηγίες για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις (2004/17ΕΚ και 2004/18/ΕΚ), συμπεριλαμβανομένων και των διατάξεων για τις ηλεκτρονικές συμβάσεις.

η) Η περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα

Νομοθετικό διάταγμα (2006)

Το νομοθετικό διάταγμα της 24ης Ιανουαρίου 2006 μετέθεσε την Οδηγία της ΕΕ για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα (Οδηγία 2003/98/ΕΚ).

2. ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Το Νομικό Πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

α) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση & Νομοθεσία

Προς το παρόν δεν υπάρχει γενικό νομοθετικό πλαίσιο που να καλύπτει την ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην Ολλανδία. Η ειδική νομοθεσία που αφορά κάποια συστατικά στοιχεία της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης βρίσκεται ακόμα στο προπαρασκευαστικό στάδιο, πχ ο Αριθμός Εξυπηρέτησης Πολιτών, τα ψηφιακά μητρώα για τα Φυσικά Πρόσωπα, Εταιρίες, και Αγροτεμάχια, την ψηφιακή ταυτότητα eNIK (για περαιτέρω πληροφορίες βλ. το κεφάλαιο για την Υποδομή της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης).

β) Ελευθερία της Πληροφόρησης & Νομοθεσία

Ο Νόμος για την Δημόσια Πρόσβαση στην Πληροφόρηση (1991)

Το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφόρηση θεσπίστηκε για πρώτη φορά στην Ολλανδία το 1978, το οποίο αντικαταστάθηκε από τον Νόμο της 31^{ης} Οκτωβρίου 1991 σχετικά με την δημόσια πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα. Όπως ορίζει ο νόμος του 1991, κάθε πρόσωπο μπορεί να ζητήσει να πληροφορηθεί σχετικά με ένα διοικητικό θέμα το οποίο περιέχεται σε έγγραφα που βρίσκονται υπό την κατοχή των δημοσίων αρχών ή των επιχειρήσεων που επιτελούν εργασίες στο όνομα κάποιας δημόσιας αρχής. Κάθε διοικητική αρχή λαμβάνει περιθώριο δύο εβδομάδων για να απαντήσει στους αιτούντες. Οι εξαιρέσεις αφορούν έγγραφα που θα μπορούσαν να διακυβεύσουν την ενότητα του Στέμματος, να υπονομεύσουν την ασφάλεια του Κράτους, τις διεθνείς σχέσεις ή το οικονομικό και δημοσιονομικό συμφέρον του Κράτους, και έγγραφα που περιέχουν πληροφορίες για εταιρίες και απόρρητες κατασκευαστικές διαδικασίες, ή έγγραφα που θα μπορούσαν να παρακωλύσουν τη διερεύνηση των ποινικών αδικημάτων, τις έρευνες των δημοσίων αρχών ή να θίξουν την προσωπική ιδιωτική ζωή. Οι προσφυγές εκδικάζονται σε κάποιο διοικητικό δικαστήριο, το οποίο λαμβάνει την τελική απόφαση.

γ) Η Νομοθεσία για την Προστασία των Δεδομένων και της Ιδιωτικής Ζωής

Ο Νόμος για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (2000)

Ο Νόμος για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων ψηφίστηκε από το Ολλανδικό Κοινοβούλιο τον Ιούλιο του 2000 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Σεπτεμβρίου 2001. Διατυπώνει τους κανόνες για την καταγραφή και τη χρήση των προσωπικών δεδομένων και εφαρμόζει τη νομοθεσία της Ε.Ε. για την προστασία των δεδομένων. Η επίβλεψη και η εφαρμογή του Νόμου αναλαμβάνεται από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων (DPA).

δ) Η Νομοθεσία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Ο Νόμος για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (2004)

Το Μάιο του 2004 το Κοινοβούλιο ψήφισε ένα νόμο για το ηλεκτρονικό εμπόριο ο οποίος έθεσε σε εφαρμογή την ευρωπαϊκή Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο (2000/31/ΕΚ). Σε αντίθεση με την πλειονότητα των Κρατών Μελών της Ε.Ε. η ενσωμάτωση της νομοθεσίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν εφαρμόζεται με οριζόντια νομοθεσία αλλά με μια σειρά νομοθετικών τροποποιήσεων των ήδη ισχυόντων νόμων και κανονισμών.

ε) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες και Νομοθεσία

Ο Νόμος για τις Τηλεπικοινωνίες (2004)

Ο νέος Νόμος για τις Τηλεπικοινωνίες τέθηκε σε ισχύ την 19^η Μαΐου 2004. Ο παραπάνω Νόμος ενσωματώνει στο Ολλανδικό δίκαιο τις πέντε οδηγίες που αποτελούν τη νέα δέσμη ρυθμίσεων της ΕΕ για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες: η οδηγία πλαίσιο, η οδηγία για την πρόσβαση και την διασύνδεση, η οδηγία για την καθολική υπηρεσία, η οδηγία για τις γενικές και τις ειδικές άδειες και η οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Η εφαρμογή της προβλέπεται από την ΟΡΤΑ, την εθνική ρυθμιστική αρχή για τον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

στ) Ηλεκτρονικές Υπογραφές και Νομοθεσία

Ο Νόμος για τις Ηλεκτρονικές Υπογραφές (2003)

Ο νόμος για τις ηλεκτρονικές υπογραφές δημοσιεύτηκε την 8^η Μαΐου 2003 και τέθηκε σε ισχύ την 21^η Μαΐου 2003. Ο νέος νόμος εξασφαλίζει την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής Οδηγίας 1999/93/ΕΚ στο Ολλανδικό δίκαιο βάσει

του κοινοτικού πλαισίου σχετικά με τις ηλεκτρονικές υπογραφές, και παρέχει μια σταθερή νομική βάση για τη διάδοση και τη χρήση των ηλεκτρονικών υπογραφών στα πλαίσια του Ηλεκτρονικού Εμπορίου και της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

ζ) Νομοθεσία για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων

Η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων ρυθμίζεται επί του παρόντος από την εθνική νομοθεσία. Οι νέες ευρωπαϊκές οδηγίες για τις Δημόσιες Συμβάσεις (2004/17/EK και 2004/18/EK) περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με την ηλεκτρονική σύναψη συμβάσεων, και τέθηκαν επισήμως σε ισχύ από την 1^η Φεβρουαρίου 2006.

η) Η περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα

Οι διαδικασίες βρίσκονται σε εξέλιξη για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής οδηγίας 2003/98/EK της 17^{ης} Νοεμβρίου 2003 σχετικά με την περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα (PSI) στο εθνικό δίκαιο. Το νομοσχέδιο που εφαρμόζει τη νομοθεσία εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2005 και στάλθηκε στο Κοινοβούλιο για ψήφιση.

θ) Στάδιο ενσωμάτωσης της Οδηγίας για την Πληροφόρηση του Δημοσίου Τομέα

Η Ολλανδία έχει ολοκληρώσει όλα τα στάδια ενσωμάτωσης της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.

ι) Ισχύουσα Νομοθεσία

Πράξεις που προωθούν την ανοιχτή διακυβέρνηση: υπάρχουν διάφοροι νόμοι με συγκεκριμένες διατάξεις που αφορούν την πληροφόρηση πάνω σε διοικητικά ζητήματα

3. ΒΕΛΓΙΟ

Το Νομικό Πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

α) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Νομοθεσία

Επί του παρόντος δεν υπάρχει στο Βέλγιο ειδική νομοθεσία για τον τομέα της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

β) Ελευθερία της Πληροφόρησης & Νομοθεσία

Ο Νόμος για το Δικαίωμα Πρόσβασης στα Διοικητικά Έγγραφα (1994)

Το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα που ανήκουν στο δημόσιο διασφαλίζεται από το Άρθρο 32 του Βελγικού Συντάγματος, το οποίο τροποποιήθηκε το 1993 παρέχοντας σε όλους το δικαίωμα πρόσβασης σε οποιοδήποτε διοικητικό έγγραφο και τη δυνατότητα διάθεσης αντιγράφων, εκτός αν οι νόμοι, τα διατάγματα ή οι αποφάσεις που αναφέρονται στο Άρθρο 134.39 ορίζουν διαφορετικά. Αυτό το συνταγματικό δικαίωμα εφαρμόζεται σε ομοσπονδιακό επίπεδο από το νόμο του 1994 για το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα που φυλάσσονται από τις ομοσπονδιακές δημόσιες αρχές. Το κείμενο προσφέρει στους πολίτες τη δυνατότητα να αιτούνται γραπτώς για τη χορήγηση πρόσβασης σε οποιοδήποτε έγγραφο που βρίσκεται στην κατοχή των ομοσπονδιακών αρχών, συμπεριλαμβανομένων και των εγγράφων που βρίσκονται στα δικαστικά αρχεία. Ο νόμος επίσης ορίζει το δικαίωμα του πολίτη για επεξήγηση του εγγράφου. Οι κρατικοί οργανισμοί θα πρέπει να απαντούν άμεσα στις αιτήσεις, ή εντός τριάντα ημερών αν το αίτημα δεν τηρεί την προθεσμία ή δεν γίνει δεκτό. Κάθε απόφαση πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για τη διαδικασία προσφυγής και να κατονομάζει τον δημόσιο υπάλληλο που παραδίδει τον φάκελο. Ένας νόμος του 1997 ορίζει τις ίδιες υποχρεώσεις για διαφάνεια που δεσμεύουν τις κοινότητες και τους δήμους. Η περιοχή/κοινότητα της Φλάνδρας, η γαλλική κοινότητα και η περιοχή των Βρυξελλών έχουν υιοθετήσει τις δικές τους σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις αναφορικά με το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα.

γ) Η Νομοθεσία για την Προστασία των Δεδομένων και της Ιδιωτικής Ζωής

Ο Νόμος για την Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής (1992)

Αυτός ο Νομός τροποποιήθηκε από τον Νόμο της 11^{ης} Δεκεμβρίου 1998 ενσωματώνοντας την Ευρωπαϊκή Οδηγία 95/46/ΕΚ για την Προστασία των Δεδομένων. Η τροπολογία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Σεπτεμβρίου 2001. Ο εν λόγω νόμος ισχύει τώρα με την «αναθεωρημένη του μορφή», από την έκδοσή του τον Ιανουάριο του 2006.

δ) Η Νομοθεσία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Οι Νόμοι για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (2003)

Δύο νόμοι που καλύπτουν ειδικές νομικές πλευρές των υπηρεσιών της Κοινωνίας της Πληροφορίας ψηφίστηκαν την 11^η Μαρτίου 2003 και δημοσιεύτηκαν στην Βελγική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Monitor) την 17^η Μαρτίου 2003. Αυτά τα κείμενα ορίζουν τις απαραίτητες παραμέτρους για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, όπως το νομικό καθεστώς των συμβάσεων που συνάπτονται ηλεκτρονικά. Ενσωματώνουν στο Βελγικό Δίκαιο την Ευρωπαϊκή «Οδηγία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο» (Οδηγία 2000/31/ΕΚ για κάποιες νομικές πλευρές των υπηρεσιών της Κοινωνίας της Πληροφορίας, και συγκεκριμένα για το ηλεκτρονικό εμπόριο, στην Εσωτερική Αγορά). Επιπλέον, ένας νόμος του 2005 ενσωματώνει στο βελγικό δίκαιο ορισμένες διατάξεις της οδηγίας για τις απομακρυσμένες οικονομικές υπηρεσίες (2002/65/ΕΚ).

ε) Ηλεκτρονικές επικοινωνίες και Νομοθεσία

Ο Νόμος για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες (2005)

Ο νόμος για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες, ο οποίος ενσωματώνει το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες στο βελγικό δίκαιο, ψηφίστηκε την 13^η Ιουνίου 2005 και δημοσιεύτηκε στην Βελγική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως την 20^η Ιουνίου 2005. Αφού διαπιστώθηκαν αναδρομικά πολλές ανωμαλίες στον Νόμο για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες, το Βελγικό Συμβούλιο των Υπουργών ενέκρινε την 14^η Ιουλίου 2006 ένα νομοσχέδιο (avant-projet de loi) για να επανορθώσει τις αδυναμίες που διαπιστώθηκαν. Επίσης, ένας ειδικός νόμος που περιέχει διατάξεις για τα αυτόκλητα ηλεκτρονικά μηνύματα (spamming) ψηφίστηκε στις 24 Αυγούστου 2005 για να ενσωματώσει το σχετικό άρθρο της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ για την ιδιωτική ζωή και τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

στ) Ηλεκτρονικές Υπογραφές και Νομοθεσία

Νόμος για την χρήση της Ηλεκτρονικής Υπογραφής στις Δικαστικές και στις Εξωδικαστικές Διαδικασίες (20 Οκτωβρίου 2000)

Νόμος για τις Ηλεκτρονικές Υπογραφές και τις Υπηρεσίες Πιστοποίησης

Αυτοί οι δύο νόμοι ενσωματώνουν στο εθνικό δίκαιο την Ευρωπαϊκή Οδηγία της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1999 για ένα Κοινοτικό πλαίσιο ηλεκτρονικών υπογραφών. Τροποποιούν ουσιαστικά κάποιες διατάξεις του Βελγικού Αστικού και Δικαστικού Κώδικα. Προσδίδουν νομική αξία στις ηλεκτρονικές υπογραφές και στα ηλεκτρονικά υπογεγραμμένα έγγραφα, και καθιερώνουν ένα νομικό πλαίσιο για τις υπηρεσίες πιστοποίησης. Το νομικό πλαίσιο για τη χρήση των ηλεκτρονικών ταυτοτήτων καθιερώνεται από μια σειρά Βασιλικών και Υπουργικών διαταγμάτων: το Βασιλικό Διάταγμα της 25^{ης} Μαρτίου 2003 για το νομικό πλαίσιο των Ηλεκτρονικών Ταυτοτήτων, και το Υπουργικό Διάταγμα της 26^{ης} Μαρτίου 2003 για τη μορφή των Ηλεκτρονικών Ταυτοτήτων, το Βασιλικό Διάταγμα της 1^{ης} Σεπτεμβρίου 2004 για τη διάδοση των Ηλεκτρονικών Ταυτοτήτων και το Βασιλικό Διάταγμα της 18^{ης} Οκτωβρίου 2006 για το έγγραφο ηλεκτρονικής ταυτότητας για τα παιδιά των Βέλγων κάτω των 12 ετών.

ζ) Νομοθεσία για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων

Βασιλικό Διάταγμα για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων (18 Φεβρουαρίου 2004)

Αυτό το βασιλικό διάταγμα επιτρέπει τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης των δημοσίων συμβάσεων. Περιλαμβάνει κανόνες που μπορούν να εφαρμοστούν στην επικοινωνία, ρυθμίζει την αποθήκευση των δεδομένων, αλλά δεν καλύπτει συγκεκριμένες διαδικασίες όπως οι Ηλεκτρονικοί Διαγωνισμοί, και οι Βελγικές αρχές δεν έχουν ακόμα την δυνατότητα να χρησιμοποιούν τους Ηλεκτρονικούς Διαγωνισμούς.

η) Η περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα

Δεν υπάρχει προς το παρόν ειδική νομοθεσία που να καλύπτει την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα (PSI) στο Βέλγιο. Προβλέπεται ότι η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2003/98/EK για την περαιτέρω

χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα θα πραγματοποιηθεί μέσω του ομοσπονδιακού νόμου, των περιφερειακών και κοινοτικών διαταγμάτων, καθώς και των περαιτέρω ειδικών κανονισμών. Η ενσωμάτωση της οδηγίας ΕΕ προβλέπεται να υλοποιηθεί στο προσεχές μέλλον. Η βελγική κυβέρνηση πράγματι ενέκρινε ένα ενσωματωμένο νομοσχέδιο την 30^η Ιουνίου 2006.

4. ΓΑΛΛΙΑ

Το Νομικό Πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

α) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση & Νομοθεσία

Το Διάταγμα για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ των χρηστών των δημοσίων υπηρεσιών και τις διοικητικές αρχές και μεταξύ των Διοικήσεων (2005)

Αυτό το διάταγμα –γνωστό και ως «διάταγμα τηλε-υπηρεσιών»- ψηφίστηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2005 στο πλαίσιο του Νόμου νομικής απλοποίησης της 9^{ης} Δεκεμβρίου 2004. Στοχεύει στην καθιέρωση ενός συνολικού νομικού πλαισίου για την αλλαγή σε μια «ηλεκτρονική διοίκηση» έως το 2008, με τη δημιουργία συνθηκών για απλές και ασφαλείς ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ των πολιτών και της Διοίκησης. Το κείμενο καλύπτει όλες τις συναλλαγές που αφορούν ηλεκτρονικά έγγραφα, ηλεκτρονική αλληλογραφία ή ψηφιακές επικοινωνίες μεταξύ των πολιτών και των εθνικών τους διοικήσεων, περιφερειακών διοικήσεων ή ιδιωτικών οργανισμών εξουσιοδοτημένων να επιτελούν δημόσιες υπηρεσίες. Περικλείει την ηλεκτρονική αλληλογραφία στο ίδιο νομικό καθεστώς που διέπει και την παραδοσιακή αλληλογραφία και νομιμοποιεί τη χρήση των ηλεκτρονικών υπογραφών από τις διοικητικές αρχές. Επιπλέον, το διάταγμα περιέχει μια διάταξη που αφορά τη δυνατότητα των χρηστών να αποθηκεύουν -και να λαμβάνουν- με ασφάλεια επίσημη αλληλογραφία και διοικητικά έντυπα σε προσωπικούς διαδικτυακούς λογαριασμούς ταχυδρομείου. Τέλος, το κείμενο καθορίζει τις διατάξεις για την ασφάλεια και την διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων.

β) Ελευθερία της Πληροφόρησης & Νομοθεσία

Νόμος για την Πρόσβαση στα Διοικητικά Έγγραφα (1978)

Ο Νόμος για την Πρόσβαση στα Διοικητικά Έγγραφα της 17^{ης} Ιουλίου 1978 προβλέπει το δικαίωμα όλων των προσώπων στην πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα που φυλάσσονται από τις δημόσιες αρχές. Σ' αυτά τα έγγραφα συμπεριλαμβάνονται φάκελοι, αναφορές, μελέτες, αρχεία, πρακτικά, στατιστικές, εντολές, οδηγίες, υπουργικές εγκύκλιοι, υπομνήματα ή απαντήσεις που περιέχουν ερμηνείες βάσει του θετικού δικαίου ή περιγραφές των διοικητικών διαδικασιών, συστάσεις, προβλέψεις και αποφάσεις που πηγάζουν από το Κράτος, τις περιφερειακές αρχές, τα δημόσια νομικά πρόσωπα ή τους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς που διαχειρίζονται μια δημόσια υπηρεσία. Τα παραπάνω μπορεί να έχουν οποιαδήποτε μορφή. Τα έγγραφα που εν τέλει παραδίδονται υπάγονται στους νόμους περί πνευματικών δικαιωμάτων και δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο αναπαραγωγής για εμπορικούς σκοπούς. Οι δημόσιοι οργανισμοί πρέπει να ανταποκρίνονται στις αιτήσεις για έγγραφα τηρώντας την προθεσμία ενός μήνα. Η επιτροπή για την Πρόσβαση στα Διοικητικά Έγγραφα (CADA) είναι επιφορτισμένη με την ευθύνη της επίβλεψης. Μπορεί να αναλάβει το ρόλο του διαμεσολαβητή και να εκδώσει συστάσεις αλλά οι αποφάσεις της δεν είναι δεσμευτικές. Αν προκύψει κάποιο παράπονο θα πρέπει να εγκριθεί πρώτα από την CADA προτού παραπεμφθεί σε κάποιο διοικητικό δικαστήριο.

γ) Η Νομοθεσία για την Προστασία των Δεδομένων και της Ιδιωτικής Ζωής

Ο Νόμος για την Πληροφορική και την Ελευθερία (1978)

Η Γαλλία ψήφισε το Νόμο για την Πληροφορική και την Ελευθερία την 6^η Ιανουαρίου 1978, καταλαμβάνοντας έτσι την πρώτη θέση ανάμεσα στις χώρες που υπήρξαν πρωτοπόρες στην υιοθέτηση μιας νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων. Ο νόμος παρέχει το νομικό πλαίσιο για τη χρήση αναγνωριστικών στις βάσεις δεδομένων και στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων από τους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς. Ο Νόμος δημιουργεί την Εθνική Επιτροπή για την Πληροφορική και την Ελευθερία (CNIL), η οποία έχει την ευθύνη της επίβλεψης της εφαρμογής του νόμου και της τήρησής του. Η CNIL επίσης έχει συμβουλευτικό ρόλο στο σχεδιασμό των συστημάτων διοικητικών δεδομένων. Ο Νόμος για την Πληροφορική και την Ελευθερία

τροποποιήθηκε από τον Νόμο 2004-801 της 6^{ης} Αυγούστου 2004 που ενσωμάτωσε την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Προστασία των Δεδομένων (1995/46/ΕΚ).

δ) Η Νομοθεσία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Ο Νόμος για το Απόρρητο στην Ψηφιακή Οικονομία (2004)

Ο Νόμος 2004-575 της 21^{ης} Ιουνίου 2004 για το Απόρρητο στην Ψηφιακή Οικονομία ενσωματώνει την Ευρωπαϊκή Οδηγία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (2000/31/ΕΚ) και καθιερώνει το νομικό πλαίσιο για την ανάπτυξη των υπηρεσιών Ηλεκτρονικού Εμπορίου στη Γαλλία.

ε) Ηλεκτρονικές επικοινωνίες και Νομοθεσία

Ο Νόμος για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες (2004)

Ο Νόμος 2004-669 της 9^{ης} Ιουλίου 2004 για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες και τις υπηρεσίες οπτικοακουστικής επικοινωνίας ενσωματώνει στο γαλλικό δίκαιο το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο της ΕΕ σχετικά με τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Η μετάθεση στο γαλλικό δίκαιο ολοκληρώθηκε με την υιοθέτηση μιας σειράς διαταγμάτων.

στ) Ηλεκτρονικές Υπογραφές και Νομοθεσία

Ο νόμος για την Ηλεκτρονική Υπογραφή (2000)/ Το Διάταγμα για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ των χρηστών των δημοσίων υπηρεσιών και των διοικητικών αρχών και μεταξύ των Διοικήσεων (2005)

Ο νόμος 2000-230 της 13^{ης} Μαρτίου 2000 για την ηλεκτρονική υπογραφή προσδίδει νομική αξία στις ηλεκτρονικές υπογραφές και στα έγγραφα που έχουν υπογραφεί ηλεκτρονικά, και ενσωματώνει την Ευρωπαϊκή Οδηγία 1999/93/ΕΚ σχετικά με το Κοινοτικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές. Το διάταγμα της 30^{ης} Μαρτίου 2001 ολοκλήρωσε την εφαρμογή του. Επιπροσθέτως, το «Διάταγμα

για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ των χρηστών των δημοσίων υπηρεσιών και των διοικητικών αρχών και μεταξύ των Διοικήσεων, το οποίο ψηφίστηκε την 8^η Δεκεμβρίου 2005, προσδίδει την ίδια νομική ισχύ στις υπογραφές που τίθενται ηλεκτρονικά στα δημόσια έγγραφα όπως ακριβώς και με τις υπογραφές που τίθενται χειρόγραφα.

ζ) Νομοθεσία για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων

Ο Κώδικας για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων

Η τελευταία έκδοση του Κώδικα για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων ψηφίστηκε την 1^η Αυγούστου 2006. Ενσωματώνει τις νέες Ευρωπαϊκές Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις (2004/17/EK και 2004/18/EK), συμπεριλαμβάνοντας τις διατάξεις σχετικά με την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων. Σε σύγκριση με την έκδοση του 2004 του Κώδικα για τις Δημόσιες Συμβάσεις, ο νέος κώδικας προβλέπει την ευρύτερη βελτίωση της αποδοχής των σχετικών αιτήσεων των δημοσίων συμβάσεων, έτσι ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών (μείωση του χρόνου λήψης των αιτήσεων και των προσφορών, ηλεκτρονική πρόσβαση σε ενημερωτικά έγγραφα, εξουσιοδοτημένη μεταφορά εφεδρικών εγγράφων κατά την αποστολή των αιτήσεων). Επιπλέον, το δεύτερο μέρος του Κώδικα ενσωματώνει ολοκληρωμένα τις ειδικές διατάξεις της Οδηγίας 2004/17/EK που αφορά τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων. Ο νέος Κώδικας τέθηκε σε ισχύ την 1^η Σεπτεμβρίου 2006.

η) Η περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα

Ο νόμος για την Πρόσβαση στα Διοικητικά Έγγραφα (1978)

Ο Νόμος για την Πρόσβαση στα Διοικητικά Έγγραφα της 17^{ης} Ιουλίου 1978 τροποποιήθηκε από το Κυβερνητικό Διάταγμα της 6^{ης} Ιουνίου 2005, ενσωματώνοντας τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα (2003/98/EK).

5. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το Νομικό Πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

α) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση & Νομοθεσία

Επί του παρόντος δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία στο Ηνωμένο Βασίλειο που να καλύπτει την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση.

β) Ελευθερία της Πληροφόρησης & Νομοθεσία

Ο Νόμος για την Ελευθερία της Πληροφόρησης (2000)

Ο Νόμος του 2000 για την Ελευθερία της Πληροφόρησης έλαβε την βασιλική συγκατάθεση την 30^η Νοεμβρίου 2000 και τέθηκε πλήρως σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2005. Χορηγεί συνταγματικά δικαιώματα σε κάθε πολίτη να κάνει αίτηση για πληροφόρηση που βρίσκεται στην κατοχή των δημοσίων οργανισμών και η εφαρμογή του ορίζεται από αυστηρά πλαίσια. Τα κύρια χαρακτηριστικά του Νόμου περιλαμβάνουν: το γενικό δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες που φυλάσσονται από τις δημόσιες αρχές και είναι σχετικές με τη διεκπεραίωση των δημοσίων λειτουργιών τους, το οποίο δικαίωμα υπόκειται σε όρους και προϋποθέσεις -δηλαδή τις περισσότερες φορές που μια πληροφορία εξαιρείται νομικά από τη δημοσίευση, οι αρχές έχουν το καθήκον να τη δημοσιεύσουν όπου το δημόσιο συμφέρον δικαιολογεί την απόκλιση από τη διατήρηση της σχετικής εξαίρεσης- μια νέα Υπηρεσία Πληροφόρησης, και ένα νέο Δικαστήριο για την Πληροφόρηση, με ευρείες εξουσίες με στόχο την προάσπιση των νέων δικαιωμάτων και το καθήκον των δημοσίων αρχών να δημοσιεύουν τις πληροφορίες βάσει προγράμματος. Στη σφαίρα εφαρμογής της νομοθεσίας εμπíπτουν διάφορες δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων του Κοινοβουλίου, των Υπουργείων και των τοπικών αρχών, των οργανισμών υγείας, των ιδιωτικών ιατρείων, των δημοσίων μουσείων και χιλιάδων άλλων οργανισμών ανά την Αγγλία, την Βόρεια Ιρλανδία και την Ουαλία. Η Σκωτία υιοθέτησε το 2002 ένα ειδικό νόμο για την Ελευθερία της Πληροφόρησης.

γ) Η Νομοθεσία για την Προστασία των Δεδομένων και της Ιδιωτικής Ζωής

Ο Νόμος για την Προστασία των Δεδομένων (1998)

Ο Νόμος του 1998 για την Προστασία των Δεδομένων έλαβε την βασιλική συγκατάθεση τον Ιούλιο του 1998 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαρτίου 2000, ενσωματώνοντας την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Προστασία των Δεδομένων (95/46/ΕΚ). Ο Νόμος προσδιορίζει το πλαίσιο για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και της πληροφόρησης εντός του οποίου θα πρέπει να κινούνται οι οργανισμοί, που αφορά τόσο τα έντυπα αλλά όσο και τα ηλεκτρονικά αρχεία. Αυτοί οι κανόνες είναι υποχρεωτικοί για όλους τους οργανισμούς που φυλάσσουν ή επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα, όχι μόνο στο δημόσιο αλλά και στον ιδιωτικό καθώς και στον εθελοντικό τομέα. Ο Νόμος περιλαμβάνει οχτώ Αρχές για την Προστασία των Δεδομένων, ορίζοντας ότι όλα τα δεδομένα θα πρέπει: να τυχάνουν δίκαιης και νόμιμης επεξεργασίας, να αποκτώνται και να χρησιμοποιούνται μόνο για ορισμένους και νόμιμους σκοπούς, να είναι κατάλληλα, σχετικά και όχι υπερβολικά, να είναι ακριβή, και όπου είναι απαραίτητο, να επικαιροποιούνται, να μην παρακρατούνται περισσότερο απ' όσο κρίνεται απαραίτητο, να τυχάνουν επεξεργασίας που συνάδει με τα ατομικά δικαιώματα, να φυλάσσονται με ασφάλεια και να μεταφέρονται μόνο σε χώρες που μπορούν να εγγυηθούν για την κατάλληλη ασφάλειά τους.

δ) Η Νομοθεσία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Ο Νόμος για τα Ηλεκτρονικές επικοινωνίες (2000)

Οι Κανονισμοί (της Οδηγίας ΕΕ) για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (2002)

Ο Νόμος του 2000 για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες στοχεύει στην ανάπτυξη ενός κλίματος εμπιστοσύνης σχετικά με τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες με τη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου για το ηλεκτρονικό εμπόριο και την χρήση των ηλεκτρονικών υπογραφών τόσο στον ιδιωτικό, όσο και στο δημόσιο τομέα. Ο νόμος ολοκληρώθηκε το 2002 με την υιοθέτηση των Κανονισμών (της οδηγίας ΕΕ) για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, ενσωματώνοντας έτσι στο βρετανικό δίκαιο την πλειονότητα των διατάξεων της Ευρωπαϊκής Οδηγίας (2000/31/ΕΚ) για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, σχετικά με κάποιες νομικές πλευρές των υπηρεσιών της Κοινωνίας της Πληροφορίας, και ειδικότερα για το ηλεκτρονικό εμπόριο, στην εσωτερική αγορά («Η Οδηγία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο»).

ε) Ηλεκτρονικές επικοινωνίες και Νομοθεσία

Ο Νόμος για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (2003)

Οι Κανονισμοί (Οδηγία ΕΕ) για την Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής και τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες (2003)

Η ενσωμάτωση του νέου Ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες ολοκληρώθηκε ουσιαστικά την 11^η Δεκεμβρίου του 2003 με την εφαρμογή των Κανονισμών 2003 (Οδηγία ΕΕ) για την Προστασία της Ιδιωτικής ζωής και τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες (ενσωματώνοντας την Οδηγία για την Ηλεκτρονική Προστασία της Ιδιωτικής ζωής). Άλλα σημαντικά στοιχεία του Πλαισίου, όπως η Οδηγία Πλαίσιο (2002/21/ΕΚ), και η Οδηγία για την πρόσβαση και τη διασύνδεση (2002/19/ΕΚ), και η Οδηγία για τις γενικές και ειδικές άδειες (2002/20/ΕΚ), και η Οδηγία για την καθολική υπηρεσία (2002/22/ΕΚ), ενσωματώθηκαν το 2003 στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου με την ψήφιση του Νόμου για τις Επικοινωνίες.

στ) Ηλεκτρονικές Υπογραφές και Νομοθεσία

Ο Νόμος για τις Επικοινωνίες (2000)

Οι Κανονισμοί για τις Ηλεκτρονικές Υπογραφές (2002)

Ο Νόμος του 2000 για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες στοχεύει στην προώθηση ενός κλίματος εμπιστοσύνης για τη χρήση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών μέσω της δημιουργίας ενός νομικού πλαισίου σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο και τη χρήση των ηλεκτρονικών υπογραφών, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Ο Νόμος ολοκληρώνεται με τους Κανονισμούς του 2002 για τις Ηλεκτρονικές Υπογραφές, οι οποίες ενσωματώνουν στο Δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου την Ευρωπαϊκή Οδηγία 1999/93/ΕΚ σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές.

ζ) Νομοθεσία για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων

Η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων στη διαδικασία σύναψης των δημοσίων συμβάσεων ορίζεται από τους Κανονισμούς του 2006 για τις Δημόσιες Συμβάσεις (Συνταγματικό Έγγραφο 2006 Νο.5) το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 31^η Ιανουαρίου 2006. Ενσωματώνει την Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 31^{ης} Μαρτίου 2004 για το συντονισμό των διαδικασιών σχετικά με

την ανάθεση συμβάσεων δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Οι κανονισμοί εφαρμόζονται στην Αγγλία, την Ουαλία και την Βόρεια Ιρλανδία. Οι Κανονισμοί του 2006 για τις Δημόσιες Συμβάσεις στην Σκωτία αποτελούν τη σχετική νομοθεσία για την Σκωτία (Συνταγματικό Έγγραφο της Σκωτίας 2006 No. 1). Η επίσης σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία για τις Κοινωνικές Συμβάσεις 2004/17/EK, η οποία αφορά τις υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στους τομείς της υδροδότησης, της ηλεκτροδότησης, των μεταφορών και των ταχυδρομείων, ενσωματώνεται στους κανονισμούς για τις Κοινωνικές Συμβάσεις του 2006 (Συνταγματικό Έγγραφο 2006 No. 6) για την Αγγλία, την Ουαλία και την Βόρειο Ιρλανδία και τους Κανονισμούς του 2006 για τις Κοινωνικές Συμβάσεις για τη Σκωτία (Συνταγματικό Έγγραφο της Σκωτίας 2006 No. 2).

η) Η περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα

Οι κανονισμοί για την περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου τομέα (2005)

Οι κανονισμοί για την περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου τομέα (2005), οι οποίοι τέθηκαν σε ισχύ την 1^η Ιουλίου 2005, ενσωματώνουν στο Δίκαιο της Μεγάλης Βρετανίας την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2003/98/EK της 17^{ης} Νοεμβρίου 2003 για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα (Οδηγία PSI). Τον Μάιο του 2005 η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ίδρυσε το Γραφείο Πληροφόρησης για τον Δημόσιο Τομέα (OPSI), το οποίο είναι επιφορτισμένο με την ευθύνη για τον συντονισμό των προτύπων πολιτικής για την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημοσίου τομέα. Το νέο σώμα, το οποίο λογοδοτεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, χαίρει αυξημένων συμβουλευτικών και ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων σχετικά με τη λειτουργία της περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών του δημοσίου τομέα, θέτοντας τα πρότυπα καθώς και παρέχοντας ένα πρακτικό πλαίσιο για τη βελτίωση της διαφάνειας και την απομάκρυνση των όποιων εμποδίων για την επαναχρησιμοποίηση των πληροφοριών. Σύμφωνα με την κυβέρνηση το OPSI θα οδηγήσει το δημόσιο τομέα της Μεγάλης Βρετανίας στην παροχή συνεπών και διαφανών διαδικασιών προς τα ενδιαφερόμενα άτομα ώστε να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στις πληροφορίες του δημοσίου τομέα.

6. ΝΟΡΒΗΓΙΑ

α) Το Νομικό Πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Η Νορβηγία κατάφερε να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ένα θετικό σημείο είναι το νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, το οποίο έχει εκσυγχρονιστεί για να μπορέσει να ικανοποιήσει τις νομικές απαιτήσεις για τη λειτουργία της διακυβέρνησης σε ένα ψηφιακό περιβάλλον.

Στον ιστότοπο της Lovdata υπάρχουν πληροφορίες που αφορούν τους νόμους και τις νομικές αρχές στην Νορβηγία. Σε συνεργασία με τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Όσλο, η Lovdata έχει επίσης δημοσιεύσει μια μεταφρασμένη στα αγγλικά συλλογή της Νορβηγικής νομοθεσίας.

β) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση & Νομοθεσία

Οι κανονισμοί που ρυθμίζουν τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης δημιουργούν εμπόδια στα οποία προσκρούει η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Νορβηγία. Η κυβέρνηση έχει αναλάβει ενεργό ρόλο για την καθιέρωση ενός πλαισίου προς εφαρμογή που θα στοχεύει στην κατάλυση των νομικών και ρυθμιστικών κωλυμάτων για την παροχή διαδικτυακών υπηρεσιών. Τα νομικά θέματα νέων τομέων της πολιτικής όπως η Υποδομή Δημόσιου Κλειδιού (Public Key Infrastructure-PKI) για τον ηλεκτρονικό έλεγχο της γνησιότητας επιλύονται μέσω διακυβερνητικών ομάδων μελετών. Αυτές οι πρωτοβουλίες προβλέπουν τις ανάγκες της Κοινωνίας της Πληροφορίας και προσφέρουν τη δυνατότητα της νομοθετικής απλούστευσης χωρίς να της στερούν την αυστηρότητα, στοχεύοντας να μειώσουν τα διοικητικά βάρη που επιβάλλονται στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Επομένως, το ρυθμιστικό περιβάλλον που δημιουργείται προωθεί και δεν παρακωλύει τις δράσεις της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Γενικά, ο νόμος καθιερώνει τώρα μια τυπική ισοτιμία μεταξύ των έντυπων και των ηλεκτρονικών διαδικασιών, αν και τα αποτελέσματα από τις παραπάνω διαδικασίες δεν έχουν ακόμα αξιοποιηθεί πλήρως.

γ) Ελευθερία της Πληροφόρησης & Νομοθεσία

Ο Νόμος για την Ελευθερία της Πληροφόρησης, ο επονομαζόμενος Νόμος της 20^{ης} Ιουνίου 2003, Νο. 45, τροποποιήθηκε από τον Νόμο της 19^{ης} Ιουνίου 1970 Νο. 69 από το Υπουργείο Εξωτερικών. Ο Νόμος ορίζει το δικαίωμα κάθε ατόμου να έχει πρόσβαση σε έγγραφα που μπορούν να δημοσιευθούν για τις ανάγκες μιας συγκεκριμένης υπόθεσης. Μια νέα εκδοχή του Νόμου θα ενσωματώσει την Οδηγία PSI (βλ. παρακάτω).

δ) Η Νομοθεσία για την Προστασία των Δεδομένων και της Ιδιωτικής Ζωής

Οι κανονισμοί για την Επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων καθιερώθηκαν με το Βασιλικό Διάταγμα της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2000 δυνάμει του Νόμου της 14^{ης} Απριλίου 2000 Νο. 31 για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων (Νόμος για την Επεξεργασία των Δεδομένων), παράγραφοι 3, 4, 12, 13, 14, 26, 30, 31, 32, 41, 43, 44, 48, και 51. Έτυχαν τροποποίησης την 23^η Δεκεμβρίου 2003 (Νο. 1798 όπως και οι Κανονισμοί για τα Προσωπικά Δεδομένα).

ε) Η Νομοθεσία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Ο νορβηγικός Νόμος για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (23.5, 2003 Νο. 35) ενσωματώνει τη σχετική ευρωπαϊκή οδηγία.

στ) Ηλεκτρονικές επικοινωνίες και Νομοθεσία

Το κυβερνητικό νομοσχέδιο με τον τίτλο «Κανονισμός για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες εντός του πλαισίου της Δημόσιας Διοίκησης» το οποίο αποτελεί πρωτοβουλία του Υπουργείου Εργασίας και της Κυβέρνησης, επικυρώθηκε την 1^η Ιουλίου 2002. Ο κανονισμός δημιούργησε ένα νομικό πλαίσιο για την ασφαλή και αποτελεσματική χρήση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

ζ) Ηλεκτρονικές Υπογραφές και Νομοθεσία

Ο Νόμος για τις ηλεκτρονικές υπογραφές (2001) περιλαμβάνει λεπτομερείς διατάξεις για την ηλεκτρονική αναγνώριση των ατόμων και καθιστά τις εξουσιοδοτημένες ηλεκτρονικές υπογραφές ισότιμες με τις παραδοσιακές υπογραφές για την εκπλήρωση διοικητικών σκοπών. Ο νόμος ενσωματώνει τη σχετική οδηγία της ΕΕ. Σχετικός επίσης εδώ είναι ο υποκανονισμός για τις

«Ηλεκτρονικές επικοινωνίες εντός του πλαισίου της Δημόσιας Διοίκησης» (βλ. παραπάνω). Η κυβέρνηση προσεγγίζει πραγματιστικά την Υποδομή Δημόσιου Κλειδιού (PKI) καθιερώνοντας το ρυθμιστικό και πολιτικό πλαίσιο καθώς και τις τεχνικές προϋποθέσεις για την υιοθέτηση μιας κοινής λύσης PKI για το δημόσιο τομέα. Αποφεύγοντας να αναλάβει κάποιο πρωτοποριακό ρόλο στα ζητήματα που αφορούν τη χρήση των νέων τεχνολογιών και αναμένοντας τους παράγοντες της αγοράς όπως της Telenor ή τις τράπεζες να αναλάβουν δράση, η κυβέρνηση έχει αποφύγει να διακινδυνέψει την ανάπτυξη και την προσφορά λύσεων που δεν εναρμονίζονται με την αγορά. Η ανάπτυξη των κοινών προδιαγραφών για τη PKI έχει ολοκληρωθεί και η υιοθέτηση της θεωρείται αναμενόμενη.

η) Νομοθεσία για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων

Η νορβηγική κυβέρνηση δημοσίευσε μια δέσμη νόμων (πρόταση στο Στόρτινγκετ) με σύγχρονους κανόνες για τις μελλοντικές δημόσιες συμβάσεις τον Μάρτιο του 2006. Το νομικό πακέτο αποτελείται από δυο μέρη: μια πρόταση για κάποιες αλλαγές στον τρέχοντα νορβηγικό Νόμο για τις Δημόσιες Συμβάσεις και τις αναθεωρημένες διατάξεις του τρέχοντος Νόμου και των δημοσίων κοινωφελών υπηρεσιών. Το Υπουργείο για την Κυβερνητική Διοίκηση και τις Μεταρρυθμίσεις όρισε την 1^η Ιανουαρίου 2007 ως ημερομηνία ενεργοποίησης του νόμου. Οι αναθεωρημένες διατάξεις εγκρίνουν πλήρως την Ηλεκτρονική Σύναψη Συμβάσεων ως ισότιμη εναλλακτική του παραδοσιακού τρόπου συναλλαγών. Η Γραμματεία της Ηλεκτρονικής Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων ελέγχει επί του παρόντος διαφορετικά εργαλεία, προωθεί τις ηλεκτρονικές επιχειρήσεις και συμμετέχει στην Επιχείρηση της Βορείου Ευρώπης για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων.

Οι νέες διατάξεις υποχρεώνουν τους δημόσιους οργανισμούς να καταγράφουν όλα τα σημαντικά στάδια και αποφάσεις κατά τη διαδικασία σύναψης των δημοσίων συμβάσεων για τις συμβάσεις αξίας 100000 νορβηγικών κορόνων και άνω.

θ) Η περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα

Η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών στην Νορβηγία βασίζεται κυρίως στην αμοιβαία ανταλλαγή πληροφόρησης που περιέχεται στα ατομικά μητρώα

δεδομένων. Ορισμένες μεγάλες υπηρεσίες έχουν αναπτύξει μεγάλα κεντρικά μητρώα και τα χρησιμοποιούν σαν βάση για την προσφορά υπηρεσιών στους πολίτες και στις επιχειρήσεις (π.χ. το Μητρώο Πληθυσμού το οποίο αναπτύχθηκε και ανήκει στην Φορολογική Υπηρεσία). Παρόλα αυτά η Νορβηγία θέτει ως προϋπόθεση και στόχο για την ανάπτυξη της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης την ύπαρξη ενός γενικού κεντρικού συστήματος μητρώων δεδομένων, ώστε να προωθήσει την αυξημένη και καλύτερη χρήση των δεδομένων που περιέχονται σ' αυτά τα μητρώα. Αυτή η ανάγκη έχει αναγκάσει την Κυβέρνηση να διορίσει διυπουργικές και διυπηρεσιακές ερευνητικές ομάδες με το έργο της εξεύρεσης κοινών λύσεων στους τομείς της περαιτέρω χρήσης, της τυποποίησης και αξιολόγησης των δημοσίων δεδομένων.

Η Ψηφιακή Νορβηγία (Digital Norway) είναι επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον τομέα των γεωγραφικών δεδομένων, αποτελώντας έτσι μια σημαντική υποδομή, η οποία προσφέρει σημαντική ροή πληροφοριών που προέρχονται από το δημόσιο τομέα. Από την ίδρυσή της το 2005 αποτελεί τον ιστότοπο διαχείρισης και τεχνικής υποστήριξης για τη δικτυακή γεω-πύλη www.geonorge.no, η οποία αποτελεί το κεντρικό σημείο για την επισκόπηση των διαθέσιμων δεδομένων και υπηρεσιών που υποστηρίζονται από την υποδομή. Τα δεδομένα μεταδίδονται ως δικτυακοί χάρτες υπηρεσιών και προβάλλονται με σταθερή μορφή. Οι κοινότητες και οι περιφερειακοί οργανισμοί αποτελούν σημαντικούς προμηθευτές και χρήστες, μαζί με τις επιχειρήσεις που μπορούν να αξιοποιήσουν τις υπηρεσίες γεωγραφικών δεδομένων. Όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα eNorway 2009, η Κυβέρνηση επιθυμεί όλοι οι δημόσιοι οργανισμοί με την ευθύνη των γεωγραφικών δεδομένων, ή όποιοι αποτελούν σημαντικούς χρήστες, να συνεργαστούν στην καθιέρωση, λειτουργία και διατήρηση αυτής της κοινής εθνικής υποδομής διαστημικών δεδομένων (NSDI).

Σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα (οδηγία PSI), διορίστηκε μια διυπουργική ομάδα εργασίας τον Ιούνιο του 2003 όντας επιφορτισμένη με την ευθύνη να προτείνει συστάσεις σχετικά με την ενσωμάτωση της οδηγίας στο νορβηγικό δίκαιο. Η ομάδα εργασίας υπέβαλλε την αναφορά της την 30^η Αυγούστου 2004.

Αυτή η αναφορά προωθήθηκε στα κυβερνητικά όργανα και τους συναφείς οργανισμούς για γνωμοδότηση.

Η προθεσμία για την υποβολή σχολίων ήταν η 1^η Δεκεμβρίου 2004. Οι συστάσεις των ομάδων εργασίας και κάθε πρόταση που προήλθε από τον συμβουλευτικό γύρο συνομιλιών θα εξεταστεί σε σχέση με την τρέχουσα αναθεώρηση του Νόμου για την Ελευθερία της Πληροφόρησης. Η οδηγία πιθανότατα θα ενσωματωθεί στο νέο Νόμο για την Ελευθερία της Πληροφόρησης, αλλά επίσης θα επιφέρει αλλαγές σε άλλες νομοθετικές πράξεις που ρυθμίζουν την πρόσβαση στην δημόσια πληροφόρηση σε συγκεκριμένους τομείς (όπως ο Ν. 31 της 9^{ης} Μαΐου 2003 σχετικά με την Ενημέρωση για το Περιβάλλον, ο Ν. 77 της 14^{ης} Ιουνίου 1985 για το Σχεδιασμό και την Οικοδόμηση, ο Ν. 24 της 18^{ης} Μαΐου 2001 για το Σύστημα Αρχαιοθέτησης Προσωπικών Δεδομένων Υγείας, ο Κανονισμός Νο. 1193 της 11^{ης} Δεκεμβρίου σχετικά με τα Δημόσια Αρχεία, και άλλα).

7. ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Το Νομικό Πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

α) Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση & Νομοθεσία

Την 10^η Μαρτίου 2003 ο Νόμος για τη Δημόσια Διοίκηση, Νο. 37/1993 τροποποιήθηκε (Νο. 51/2003), γυρίζοντας μια νέα σελίδα στο κεφάλαιο της ηλεκτρονικής διαχείρισης των θεμάτων από τη δημόσια διοίκηση. Μέσω αυτής της τροποποίησης απομακρύνθηκαν τα γενικά εμπόδια για την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διοίκησης. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της τροποποίησης, η σχετική επιτροπή είχε σαν γνώμονα την έννοια της ισότιμης αξίας, δίνοντας επίσης έμφαση στην ανάγκη διατήρησης της τεχνικής αμεροληψίας. Η τροπολογία προέβλεπε τη μερική χορήγηση άδειας για την ηλεκτρονική διαχείριση των κυβερνητικών διοικητικών υποθέσεων, αλλά όχι με δεσμευτικό τρόπο.

β) Ελευθερία της Πληροφόρησης & Νομοθεσία

Ο Νόμος για την Πρόσβαση στην Πληροφόρηση (No. 50/1996) έχει τεθεί σε ισχύ. Αυτός ο Νόμος έχει ως πεδία εφαρμογής την κρατική και περιφερειακή διοίκηση. Επιπλέον, ο Νόμος θα εφαρμόζεται κατά τις δράσεις των ιδιωτικών φορέων στην περίπτωση που έχουν επισήμως εξουσιοδοτηθεί να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικές με τα ανθρώπινα δικαιώματα ή υποχρεώσεις.

γ) Η Νομοθεσία για την Προστασία των Δεδομένων και της Ιδιωτικής Ζωής

Ο Νόμος για την Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής στο πλαίσιο Επεξεργασίας Προσωπικών Δεδομένων, τροπολογία Ν. 77/2000

Ο Νόμος για την Προστασία των Ατόμων κατά την Επεξεργασία των Προσωπικών Δεδομένων (Ν. 77/2000), ψηφίστηκε το 2000 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.2001. Ο Νόμος ενσωματώνει την Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Προστασία των Δεδομένων και αφορά τους τομείς συσχέτισης της αρχής προστασίας με την ποιότητα των δεδομένων και τα κριτήρια νομιμότητας κατά την επεξεργασία των δεδομένων. Ο Νόμος εφαρμόζεται σε κάθε αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων καθώς και στη δια χειρός επεξεργασία αν αυτά τα δεδομένα αποτελούν μέρος, ή δύνανται να αποτελέσουν, στοιχεία κάποιου φακέλου. Οι περαιτέρω τροποποιήσεις του παραπάνω νόμου έγιναν από τους Ν. 90/2001, Ν. 30/2002 και Ν. 46/2003.

δ) Η Νομοθεσία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Το 2002 ψηφίστηκε από το Κοινοβούλιο ο Νόμος σχετικά με το Ηλεκτρονικό Εμπόριο και άλλες ηλεκτρονικές υπηρεσίες (30/2002). Στον τομέα της φορολογίας υπάρχουν δύο κύριοι νόμοι που αφορούν το ηλεκτρονικό εμπόριο: Ο Ν. 90/2003 για τον Φόρο Εισοδήματος και ο Ν. 50/1988 για τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας. Ο Νόμος για τον Φόρο Εισοδήματος ορίζει ότι μια νομική οντότητα θεωρείται φορολογούμενη στην Ισλανδία αν είναι εγκατεστημένη εντός των συνόρων της χώρας. Στο Κεφάλαιο 11 του Ν. 50/1988 για τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, ποικίλες ειδικές διατάξεις αναφέρονται στις εισαγωγές. Ο φόρος προστιθέμενης αξίας επιβάλλεται σε όλες τις εισαγωγές κατά τον εκτελωνισμό. Οι ειδικές διατάξεις αφορούν τα αγαθά που εξαιρούνται από την

επιβολή τελωνιακών δασμών, όπως τα έργα τέχνης, τις επιστημονικές εκδόσεις και τα μικρά δέματα.

ε) Ηλεκτρονικές επικοινωνίες και Νομοθεσία

Ο Ν. 10/1999 για τις Τηλεπικοινωνίες μείωσε τις κρατικές παρεμβάσεις στον τομέα των τηλεπικοινωνιών καταργώντας το κρατικό μονοπώλιο. Ένας από τους απώτερους σκοπούς του νόμου ήταν η ενίσχυση του ανταγωνισμού και η διασφάλιση ότι θα παρέχεται σε όλους πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες αυτού του τομέα. Η νομοθεσία επίσης προέβλεπε την κατάργηση των τοπικών κυκλωμάτων υπό ορισμένες συνθήκες. Η Ισλανδία μέσω του Νόμου για τις Ηλεκτρονικές επικοινωνίες του 2003 (Ν. 81/2003) ενσωματώνει τις τελευταίες σχετικές Ευρωπαϊκές οδηγίες.

στ) Ηλεκτρονικές Υπογραφές και Νομοθεσία

Η κυβέρνηση πέρασε ένα νομοσχέδιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές την άνοιξη του 2001, ως Ν. 28/2001. Το άρθρο 4 του Νόμου, το οποίο βασίζεται σε σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία, ορίζει ότι οι πλήρως εξουσιοδοτημένες ηλεκτρονικές υπογραφές θα έχουν την ίδια ακριβώς νομική ισχύ με τις χειρόγραφες υπογραφές. Επιπλέον, ορίζει ότι άλλες ηλεκτρονικές υπογραφές θεωρούνται νομικά δεσμευτικές. Η σχετική νομοθεσία αποτελείται από τον Νόμο του 2002 για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο και τον Νόμο για την Δημόσια Διοίκηση όπως τροποποιήθηκε το 2003.

ζ) Νομοθεσία για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων

Ο ισχύων Ν. 94/2001 για τις Δημόσιες Συμβάσεις δεν καλύπτει την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων. Το Υπουργείο Οικονομικών επεξεργάζεται ένα σχέδιο δράσης που θα οδηγήσει στην κατάρτιση ενός νέου νόμου με σκοπό την ενσωμάτωση των τελευταίων ευρωπαϊκών οδηγιών για την ηλεκτρονική σύναψη δημοσίων συμβάσεων. Τον Οκτώβριο του 2006 παρουσιάστηκε στο Κοινοβούλιο το νέο νομοσχέδιο.

η) Η περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα

Οι όροι περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών του δημοσίου τομέα καλύπτονται εν μέρει από τον Νόμο για την Πρόσβαση στην Πληροφόρηση (Ν.

50/1996). Ο νόμος ορίζει τις παραμέτρους για τη δημόσια πρόσβαση στην πληροφόρηση καθώς και τους περιορισμούς του δικαιώματος για πληροφόρηση. Ο Νόμος στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την περαιτέρω χρήση των Πληροφοριών του Δημοσίου Τομέα (Οδηγία PSI) περιλαμβάνει όλες τις παραμέτρους εκτός της πρόσβασης στην πληροφόρηση με ηλεκτρονικά μέσα όπως μέσω βάσεων δεδομένων. Επί του παρόντος το ζήτημα μελετάται από μια ερευνητική ομάδα. Επιπλέον βρίσκονται σε αναμονή για μεταρρυθμίσεις διάφορες άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν 4-6 οργανισμούς (όπως την Στατιστική Υπηρεσία της Ισλανδίας, την Μετεωρολογική Υπηρεσία της Ισλανδίας, την Εθνική Υπηρεσία Ερευνών της Ισλανδίας), έτσι ώστε να διασφαλιστεί η δημόσια πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων τους με ηλεκτρονικά μέσα υπό κάποιες ορισμένες εξαιρέσεις.

Στην Ολομέλεια της 25^{ης} Νοεμβρίου 2011 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πολυζωγόπουλος Χρήστος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ.
Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Γενικός Γραμματέας Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Πεβερέτος Παναγιώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α' ΟΜΑΔΑ

Χάσκος Αθανάσιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Β' ΟΜΑΔΑ

Αρβανιτοζήσης Δημήτρης
Ε.Σ.Ε.Ε.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Γιατράς Δημήτριος
Αναπλ.Γεν. Γραμματέας Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ζούμπος Μιχάλης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Δημουλάς Δημήτριος
Γενικός Γραμματέας ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.
σε αναπλήρωση του
Σταμόπουλου Ιωάννη
Αντιπροέδρου ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Λέντζος Δημήτριος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Κολεβέντης Φώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Δροσοπούλου Σοφία
Σύμβουλος Δ.Σ.Α.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κρέτσης Κωνσταντίνος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Σωτηρακόπουλος Βασίλειος
Μέλος Δ.Σ. Π.Ι.Σ.

Χαντζαρίδης Κωνσταντίνος
Αντιπρόεδρος Ε.Σ.Ε.Ε.

Λαναρά Ζωή
Γ.Σ.Ε.Ε.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Ψαρουδάκης Εμμανουήλ
Μέλος Δ.Σ. Ε.Σ.Ε.Ε.

Ντριβαλλάς Οδυσσεάς
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πετρόγιαννης Γιώργος
Εκπρόσωπος GREENPEACE Ελλάς

Αμβράζης Γεώργιος
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Τ.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ανδρεάδη Ανδρέα
Προέδρου Σ.Ε.Τ.Ε.

Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λυμβαίος Ιωάννης
Αναπλ. Οργανωτικός Γραμματέας
ΕΣΑμεΑ
σε αναπλήρωση του
Βαρδακαστάνη Ιωάννη
Προέδρου ΕΣΑμεΑ

Βερνίκος Γεώργιος
Γενικός Γραμματέας Σ.Ε.Τ.Ε.

Ριζεάκος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μπέκου Έφη
Πρόεδρος Πολιτικού Συνδέσμου
Γυναϊκών

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Συριόπουλος Παναγιώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μουράτογλου Ιωάννης
Μέλος Δ.Σ. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Χασιώτης Νικόλαος
Εκπρόσωπος Ένωσης
Ελλήνων Εφοπλιστών

Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μπάστας Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Π.Ε.

Αλέπης Μιχάλης
Μέλος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.

Χριστόπουλος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Χριστοδουλόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Π.Ε.

Κανελλόπουλος Κωνσταντίνος
Γενικός Γραμματέας ΟΜ.Κ.Ο.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Καψιμάλη Δημητρίου
Προέδρου ΟΜ.Κ.Ο.Ε.Ε.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Σουλελής Χρήστος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Ξυράφης Απόστολος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: 210 9249510-2, Fax: 210 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu